

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การรับรู้การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542) ของประชาชนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวความคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานและแนวทางการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542)

1.2 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 ประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.5 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ข้อมูลสภาพทั่วไป

2.2 ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

2.3 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

3. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

3.1 ความหมายของการรับรู้

3.2 คุณลักษณะของการรับรู้

3.3 กลไกของการรับรู้

3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

3.5 การเลือกการรับรู้

3.6 กระบวนการย่อยของการรับรู้

4. การรับรู้การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542)

4.1 ด้านการส่งเสริมการศึกษา

4.2 ด้านการส่งเสริมศาสนา

4.3 ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม

4.4 ด้านการส่งเสริมกีฬา

4.5 ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

1. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542)

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542) (2542, หน้า 4-5) ส่งผลให้สภาตำบลมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากทางราชการย้อนหลัง 3 ปี ติดต่อกันเฉลี่ยเกิน 150,000 บาทต่อปีขึ้นไป ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทความสำคัญต่อตำบลและประชาชนหลายประการในการพัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ต้องดำเนินการในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย นอกจากหน้าที่ที่ต้องทำดังกล่าวแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลยังอาจจัดกิจกรรมในเขตของตนในการให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร การให้มีและการบำรุงรักษาการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น การให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ การให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ การให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การหาผลประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม และการจัดการเกี่ยวกับการพาณิชย์ ทั้งนี้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้แก่ราษฎรในตำบลได้โดยอาจกำหนดโทษปรับแก่ผู้ฝ่าฝืนได้แต่ต้องไม่เกิน 500 บาท

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องกระทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อความเจริญก้าวหน้าให้ถึงท้องถิ่นทุกด้าน นอกจากนั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นหน่วยงานที่มีอิสระมากกว่าสภาตำบล นิติบุคคลในการบริหารงานตำบลรวมทั้งมีอำนาจหน้าที่มากกว่าในทุกด้าน

กรมการปกครอง (2539, หน้า 20) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศไทยโดยแท้จริง อันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารงานแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นนั้นตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เหตุผลที่สนับสนุนว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้นอาจพิจารณาได้จากการที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการที่ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจในการทำนิติกรรม และสัญญาทางกฎหมายได้เองโดยไม่ต้องผ่านทางราชการเหมือนอดีต ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบล มีความคล่องตัวในการดำเนินการบริหารตำบล ให้มีความเจริญก้าวหน้าและตรงต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลได้

2. คณะกรรมการบริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งหมด กล่าวคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 2 คนซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลก็มีที่มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกกันขึ้นมาอีกด้วย

3. อำนาจอิสระของผู้บริหาร มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และกิจกรรมมากขึ้นจากเดิมที่กำหนดไว้ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 และยังมีอำนาจในพื้นที่ตำบลเพิ่มขึ้น โดยที่หากหน่วยราชการ ที่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ในตำบลจะต้องแจ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลให้ทราบเสียก่อน

4. อำนาจทางการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดเก็บภาษีได้เหมือนกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น (เทศบาล และสุขาภิบาล เป็นต้น) อาทิเช่น ราชการจากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อันเกิดจากการฆ่าสัตว์และยังได้รับการจัดสรรภาษีโดยตรงจากหน่วยราชการที่เก็บภาษีในเขตตำบลนั้นจากภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ซึ่งเมื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บ จัดเก็บแล้วก็จะจัดสรรภาษีเหล่านี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการทางกฎหมายตามลำดับ และที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่นอกเหนือมากไปกว่าท้องถิ่นก็คือ รายได้จากการได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นอีกด้วย จากอากรรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียมบาดาล ประทานบัตรการประมง ค่าภาคหลวงไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดิน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล ซึ่งส่งผลให้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล

2. ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังส่งเสริมแนวความคิดและกระแสนโยบายโดยในสังคมปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบลมีมากขึ้น โดยผ่านผู้แทนของตนในองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เป็นที่เชื่อได้ว่า ความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จะส่งผลให้เกิดความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในภาพรวมของประเทศต่อไป

2. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 และจากผลที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอย่างขนานใหญ่อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจจากรัฐบาลลงสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบลครั้งประวัติศาสตร์ เนื่องจากสภาตำบลมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงนำเสนอเนื้อหาในส่วนของสภาตำบลไว้ด้วย เพื่อจะได้ทำความเข้าใจกับการบริหารงานระดับตำบลอย่างครบถ้วน และชัดเจนการจัดระเบียบบริหารในตำบลได้เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ซึ่งกำหนดให้หลายบ้านรวมกันขึ้นเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล และหมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันขึ้นเป็นตำบลมีกำนันเป็นผู้ดูแล โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีภารกิจที่ช่วยเหลือทางราชการในการปกครองท้องที่นั้น ๆ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2486 และพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2510 ให้มีคณะกรรมการตำบลขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และครูประจำตำบลหนึ่งคน กับกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือก คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนันเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า11) วิวัฒนาการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นดังนี้

2.1 ช่วง พ.ศ. 2499 – 2514 ในวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2499 จอมพล ป.พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านขึ้นเนื่องจากเห็นว่า ในปัจจุบันนี้โลกนี้ได้วิวัฒนาการไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นถ้าได้เปิดโอกาสให้ราษฎร ได้ร่วมมือกัน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ที่.....
วันที่..... 10 ก.ย. 2555
เลขทะเบียน..... 248384
เลขเรียกหนังสือ.....

13

บริหารงานของตำบลและหมู่บ้าน ทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และประชาชนส่วนรวม โดยไม่ขัดต่อกฎหมายที่มีอยู่แล้ว ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะนำประชาชนไปสู่การปกครองระบบเสรีประชาธิปไตยสมบูรณ์ และความตั้งใจที่จะส่งเสริมความเจริญของท้องถิ่นก็จะสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย จึงได้ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการตำบลเสียใหม่ให้ประกอบด้วยกำนันท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล ครูประจำตำบลในตำบลนั้น ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นไม่น้อยกว่า 2 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งให้มีข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้นร่วมเป็นคณะกรรมการตำบลด้วย เช่น ครูใหญ่ทุกโรงเรียน หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรประจำตำบล นายช่างชลประทาน เป็นต้น (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า 11)

นอกจากการปรับปรุงในส่วนของคณะกรรมการตำบลแล้ว คำสั่งกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ยังได้กำหนดให้มี “สภาตำบล” ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีสมาชิกสภาตำบลซึ่งมาจากราษฎรผู้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้สมัครเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน เพื่อควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบลโดยมีอำนาจในการสอบถามข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการตำบลเกี่ยวกับการดำเนินการในตำบลนั้น และยังมีอำนาจในการเสนอและลงมติตั้งข้อรังเกียจต่อข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในตำบลนั้น แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาต่อไปอีกด้วย ในปีเดียวกันได้มีการจัดระเบียบบริหารในตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 ซึ่งเป็นการจัดตั้งหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” ขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลนี้จะจัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยในพื้นที่ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการบริหารงานของตนเอง มีพนักงานตำบลเป็นผู้ปฏิบัติงานของตนเอง มีอำนาจหน้าที่ที่เรียกว่า กิจการส่วนตำบลของตนเอง ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ในด้านโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล จัดโครงสร้างเป็นสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลโดยสภาตำบลซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบลจะประกอบด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง และสมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน ส่วนคณะกรรมการตำบลซึ่งทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการดำเนินกิจการส่วนตำบลประกอบด้วยกำนันตำบลท้องถิ่นเป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล และกรรมการอื่นซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น จำนวนไม่เกิน 5 คน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า12)

องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้น โดยประกาศกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัตินี้มีจำนวนทั้งสิ้น 59 แห่ง และได้บริหารกิจการส่วนตำบลเรื่อยมาจนกระทั่งถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 และได้โอนบรรดาทรัพย์สิน หนี้และสิทธิขององค์การบริหารส่วนตำบลไปเป็นของจังหวัดที่องค์การบริหาร

ส่วนตำบลนั้นตั้งอยู่ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า12)

ในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2509 พลเอกประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสมัยนั้นได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน(ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยให้ยกเลิกการบริหารงานตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2499 ในตำบลบางแห่งเสีย แล้วให้จัดรูปการบริหารงานในตำบลเสียใหม่ตามคำสั่งฉบับนี้ เนื่องจากเห็นว่า “สมควรที่จะปรับปรุงวิธีการจัดระเบียบบริหารราชการในตำบลเสียใหม่ โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์การเดียวกันเช่นเดียวกับการปกครองสุขาภิบาล ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับภาวะการณ์ยิ่งขึ้น และให้เป็นการสอดคล้องกับโครงการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 นี้ ได้ยกเลิกรูปแบบการบริหารในตำบลที่เคยจัดแบ่งเป็นฝ่ายสภาและฝ่ายบริหารเสีย โดยยุบรวมกันให้มีรูปแบบการบริหารในตำบลของคณะกรรมการเรียกว่า“คณะกรรมการสภาตำบล” ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง ครูประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครูประชาบาลในตำบลเป็นกรรมการสภาตำบล โดยกำนันเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง และมีรองประธานกรรมการสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งจากกรรมการด้วย (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า12)

การบริหารงานของสภาตำบลนอกจากจะมีคณะกรรมการสภาตำบลดังกล่าวแล้ว สภาตำบลยังมีเลขาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งกันขึ้นเอง หรือตั้งจากบุคคลภายนอก และมีที่ปรึกษาสภาตำบลซึ่งเป็นพัฒนากรตำบลนั้นอีกด้วย (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า13)

สภาตำบลจะบริหารงานในรูปของคณะกรรมการที่ประชุมร่วมกันเพื่อลงมติให้สภาตำบลดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในด้านการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน โดยมีรายได้ที่รับจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และรายได้ที่สภาตำบลจัดหาเอง ทั้งนี้ นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสภาตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า13)

2.2 ช่วง พ.ศ.2515-2534 ภายหลังจากที่กระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ 275/2509 แล้วทำให้การจัดระเบียบบริหารงานในตำบล มี 3 รูปแบบ คือ คณะกรรมการตำบลและสภาตำบลตามคำสั่งที่ 222/2499รูปหนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 รูปหนึ่งและสภาตำบลตามคำสั่งที่ 275/2509 อีกรูปหนึ่ง ซึ่งทั้งสามรูปนี้มีวิธีการบริหารงานที่แตกต่างกันไป ในปี พ.ศ.2515 คณะปฏิวัติจึงได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัด

ระเบียบบริหารในตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาวการณ์ยิ่งขึ้น โดยเห็นว่า “หากการปกครองชั้นพื้นฐานในตำบลไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคพระระดับอื่น และการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร” ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวจึงได้ให้การจัดระเบียบบริหารในตำบลในรูปแบบเดียว เรียกว่า สภาตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า13)

สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 จะใช้ในตำบลให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งปรากฏว่ามีการประกาศกระทรวงมหาดไทย 3 ครั้ง ให้ตำบลจำนวน 3,648 แห่งมีสภาตำบลขึ้นจนกระทั่งในปี พ.ศ.2518 กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศให้ตำบลที่เหลืออยู่ในขณะนั้นและตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่หลังจากนั้น (นอกจากตำบลที่มีเขตท้องที่ในเขตนครหลวงและตำบลที่มีเทศบาลหรือสุขาภิบาลเต็มพื้นที่) มีสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ทุกแห่ง (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า13)

สภาตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ มีคณะกรรมการสภาตำบลโดยกำนันท้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลนั้นเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือกนอกจากนี้ยังให้สภาตำบลมีที่ปรึกษา 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากปลัดอำเภอหรือพัฒนาการท้องที่แล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้งด้วย (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า14)

บทบาทของสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 เพิ่มมากขึ้น เมื่อรัฐบาลมุ่งที่จะให้สภาตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการ และเป็นผู้นำประชาชนในตำบลในการพัฒนาตำบล และพัฒนาชนบท ขณะเดียวกันก็มีเสียงเรียกร้องให้ปรับปรุงประสิทธิภาพทางการบริหารของสภาตำบล ให้มีอำนาจมากขึ้นและสามารถสนองตอบต่อการปกครองตนเองของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้มีการผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537ขึ้นในเวลาต่อมา (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า14)

2.3 ช่วง พ.ศ.2535 ในการจัดระเบียบการบริหารในตำบล โดยมีสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ได้ดำเนินการเรื่อยมาจนกระทั่งคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายที่จะปรับปรุงการบริหารงานในตำบล โดยแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2535 ในนโยบายการเมืองและการบริหารราชการข้อ 1.10 ว่าจะกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยจัดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับตลอดจนเพิ่มบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้อำนาจในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการวางผังเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครอง

ตนเองในระบอบประชาธิปไตย และจะส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลเป็นนิติบุคคลเพื่อมีความคล่องตัวและร่วมแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากนโยบายของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวกระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นี้เนื่องจากเห็นว่า โดยที่สภาตำบลซึ่งจัดตั้งตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน สมควรปรับปรุงฐานะของสภาตำบลและการบริหารงานของสภาตำบลเสียใหม่ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2535 ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง จนกระทั่งได้ผ่านการเห็นชอบของรัฐสภาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2537 และวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2537 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก และวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2538 เป็นวันที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลใช้บังคับ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537, หน้า14)

กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามนัยมาตรา 40 และมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 รวม 3 ครั้ง จำนวน 6,397 แห่งคงเหลือสภาตำบล 567 แห่ง ดังนี้

1. ครั้งที่ 1 จำนวน 618 แห่ง ภายหลังคงเหลือ 617 แห่ง (เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกาย้ายเขตเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขยายเขตทับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้งอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้งหมดไป) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนพิเศษ 6 ง ลงวันที่ 3 มีนาคม 2538 มีการเลือกตั้งสมาชิกเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2538

2. ครั้งที่ 2 จำนวน 2,143 แห่ง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอน 9 ง ลงวันที่ 30 มกราคม 2539 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2539 มีการเลือกตั้งสมาชิกเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2539

3. ครั้งที่ 3 จำนวน 3,637 แห่ง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 52 ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 มีการเลือกตั้งสมาชิกเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2540

3. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล(พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, 2537, หน้า4) จะมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลและแพทย์

ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นหมู่บ้านละ 2 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกคณะบุคคลขึ้นเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน นอกจากนี้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกสมาชิกด้วยเป็นประธานสภาคนหนึ่ง รองประธานสภาคนหนึ่ง และเลขานุการสภาคนหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องไปเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลก็เลือกคณะกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และเป็นเลขานุการคณะกรรมการอีกคนหนึ่ง

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้เสนอพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 มีผลแก้ไขโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 โดยกำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหมู่บ้านเดียวให้มีสมาชิกได้ 6 คน ถ้ามีเพียง 2 หมู่บ้านก็ให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน และให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล(มาตรา 58) ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และกรรมการบริหารจำนวนสองคน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร ซึ่งโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายใหม่นี้มีลักษณะคล้ายกับเทศบาลที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหารคือคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล

3.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน และองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้านให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี (เดิมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน แต่อย่างไรก็ดีใน 4 ปีนับตั้งแต่กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สามารถสมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่ต้องลาออกจากตำแหน่งแต่เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วให้พ้นจากตำแหน่งเดิมโดยอัตโนมัติ)

นอกจากนี้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีประธานสภาหนึ่งคนและรองประธานสภาหนึ่งคน ซึ่งเลือกมาจากสมาชิกสภาตามมติของสภา มีวาระจนครบอายุของสภาหรือการยุบสภา ประธานสภานี้มีหน้าที่ในการดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ

3.2 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วยนายก อบต.1 คน และรองนายก อบต. 2 คน โดยมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกจากสมาชิกสภาแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ต่อไปนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเห็นชอบ
3. รายงานผลปฏิบัติงานและการใช้จ่ายให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

4. ประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล

อภิชาติ นามมุงคุณ (2550, หน้า 13) กล่าวว่า พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานส่วนตำบล พ.ศ. 2539 แบ่งชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ออกเป็น 5 ชั้น โดยนำเรื่องของรายได้ พื้นที่ และประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา และได้กำหนดกรอบอัตรากำลังตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละชั้น ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 พนักงานส่วนตำบล 21 ตำแหน่ง รายได้ 20 ล้านบาทขึ้นไป
2. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 พนักงานส่วนตำบล 12 ตำแหน่ง รายได้ 12-20 ล้านบาท
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3 พนักงานส่วนตำบล 6 ตำแหน่ง รายได้ 6-12 ล้านบาท
4. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 พนักงานส่วนตำบล 4 ตำแหน่ง รายได้ 3-6 ล้านบาท

5. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 5 พนักงานส่วนตำบล 3 ตำแหน่ง รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท

5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปี 2542) กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, (2537,หน้า 4-36) ดังนี้

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

มาตรา 68 ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การควบคุมดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

10. ให้มีตลาด ทำเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

มาตรา 71 องค์การบริหารส่วนตำบล อาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท

ร่างข้อบังคับตำบลจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะกรรมการบริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 มาตรา 6 กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน

2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ ก.พ.เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และอธิบดีกรมการปกครอง

3. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสองคน ผู้บริหารเทศบาลสามคน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้าคน และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารเมืองพัทยา หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นรวมสองคน ทั้งนี้ โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

4. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นในสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านกฎหมาย ทั้งนี้การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ตามบทเฉพาะกาลมาตรา 39 ในวาระเริ่มแรกให้นายกรัฐมนตรีจัดให้มีการเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 6 ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

4. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ประสานการถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงานรัฐวิสาหกิจระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอำนาจหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนเงินงบประมาณที่ราชการส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการถ่ายโอนภารกิจตาม (2) (3) และ (4)

6. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ เป็นสำคัญ

7. เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร การงบประมาณ และการรักษาวินัยทางการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. เสนอแนะการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวงประกาศ ข้อบังคับระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรี

9. เร่งให้การตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง

11. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความจำเป็น

12. เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

13. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

14. เสนอรายงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

15. ออกประกาศกำหนดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการตาม (15) เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ตามมาตรา 17 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขูปการ
6. การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

14. การส่งเสริมกีฬา

15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรง

มหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาหาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 32 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

1. ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

1.1 ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการ ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

1.2 ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

1.3 ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

2. กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากรค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

3. กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

4. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ.2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ.2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมกับการพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

5. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดรายละเอียดของอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจะต้องกระทำ โดยในกรณีใดเป็นอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันให้กำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติเพื่อประสานการดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการในการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรให้เพียงพอแก่การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเป็นส่วนรวมด้วย

3. รายละเอียดเกี่ยวกับการเสนอให้แก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมายที่จำเป็น เพื่อดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. จัดระบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบายและมาตรการการกระจายบุคลากรจากการบริหารราชการส่วนกลางและจากการบริหารราชการส่วนภูมิภาคไปสู่ส่วนท้องถิ่น โดยสร้างระบบการถ่ายเทกำลังคนสู่ท้องถิ่น และสร้างระบบความก้าวหน้าสายอาชีพที่เหมาะสม

แผนภูมิปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติ และกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนด้วย

บทเฉพาะกาล มาตรา 37 ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการจัดทำแผนตามมาตรา 32 และแผนปฏิบัติการตามมาตรา 34 ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีดังนี้

1. ให้มีความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับ ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (1) และกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

มาตรา 59 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดังนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น คือ

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

2. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเมืองในเรื่องของการกระจายให้กับท้องถิ่นในระดับตำบล การพัฒนาทางการบริหารของประชาชน โดยให้ประชาชนเป็นผู้บริหารให้เกิดความก้าวหน้าของชุมชนตนเอง

3. การพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

4. การพัฒนาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภารกิจด้านการส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมศาสนา การส่งเสริมวัฒนธรรม การส่งเสริมกีฬา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยมีดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย, 2549, ย่อหน้า 1) กล่าวถึง

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย สามารถเดินทางติดต่อกับที่ว่าการอำเภอศรีเทพได้ 1 เส้นทาง คือสายทางหลวง หมายเลข 2275 ระยะทาง 27 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขต ดังนี้

1.1.1 ทิศเหนือ ติดเขตตำบลนาสนุ่น อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 ทิศใต้ ติดเขตตำบลเกาะวัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.1.3 ทิศตะวันออก ติดเขตตำบลเกาะวัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.1.4 ทิศตะวันตก ติดเขตตำบลคลองกระจิง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 พื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีพื้นที่ประมาณ 101.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 63,250 ไร่

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบเป็นส่วนใหญ่ มีบางพื้นที่ของบางหมู่บ้านมีที่ดินติดต่อกับภูเขาได้แก่ หมู่ที่ 5 บ้านชัยน้อย และหมู่ที่ 9 บ้านด่านเจริญชัย บริเวณที่ราบส่วนใหญ่ประชากรจะปลูกพืชไร่ มีแม่น้ำและลำคลองไหลผ่าน สภาพของดิน แบ่งตามลักษณะภูมิประเทศได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.3.1 กลุ่มดินนา มีกระจายอยู่ทั่วไป จำนวนมากบริเวณหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว ผักสวนครัว สวนผักผลไม้ เป็นต้น

1.3.2 กลุ่มดินไร่ มีจำนวนมากบริเวณหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 เป็นเนื้อดินร่วนปนทราย มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วต่างๆ

1.3.3 กลุ่มดินภูเขา จำนวนมากบริเวณหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ควรคงสภาพไว้เป็นการถาวร

1.4 จำนวนหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน ดังนี้

- 1.4.1 หมู่ที่ 1 บ้านรังย้อย
- 1.4.2 หมู่ที่ 2 บ้านเตาถ่าน
- 1.4.3 หมู่ที่ 3 บ้านหนองย่างทอย
- 1.4.4 หมู่ที่ 4 บ้านโคกรังน้อย
- 1.4.5 หมู่ที่ 5 บ้านชัยน้อย
- 1.4.6 หมู่ที่ 6 บ้านชัยเพิก
- 1.4.7 หมู่ที่ 7 บ้านหนองขาม
- 1.4.8 หมู่ที่ 8 บ้านห้วยหวาย
- 1.4.9 หมู่ที่ 9 บ้านด่านเจริญชัย
- 1.4.10 หมู่ที่ 10 บ้านเนินมะขามป้อม
- 1.4.11 หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวเริง
- 1.4.12 หมู่ที่ 12 บ้านทุ่งนางาม

1.5 ประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,603 คน แยกเป็นชาย 4,785 คน หญิง 4,818

1.6 สภาพทางสังคม

1.6.1 การศึกษา

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
- 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่ง (ขยายโอกาส)

1.6.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- 1) วัดและสำนักสงฆ์ จำนวน 15 แห่ง
- 2) โบสถ์ จำนวน 2 แห่ง

1.6.3 การสาธารณสุข

- 1) สถานีอนามัยประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง
- 2) สถานพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง
- 3) ร้านขายยาปัจจุบัน จำนวน 1 แห่ง

1.6.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 1) มีสถานีตำบล (ที่พักระบายจราจร) จำนวน 1 แห่ง

2. ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

2.1 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลหนองย่างทอยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย กสิกรรม การปศุสัตว์ การประมง และการรับจ้าง

2.1.1 การกสิกรรม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ เพาะปลูกพืชไร่ ถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบล รองลงมาได้แก่การปลูกข้าว งาม ไม้ผล เป็นต้น

2.1.2 การประมง มีบ่อเพาะเลี้ยงปลา และหาเลี้ยงตามแหล่งธรรมชาติ

2.1.3 รับจ้าง มีการเพิ่มอัตราการหางานรับจ้างมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการประกอบอาชีพด้านกสิกรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประกอบกับงานด้านอุตสาหกรรม ได้ขยายตัวมากขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ ตลาดแรงงานเปิดกว้างส่วนใหญ่ หางานรับจ้างด้านการใช้แรงงานก่อสร้าง งานฝีมือในโรงงาน และงานรับจ้างตามสถานการณ์ค่าตัวไป

2.1.4 ด้านปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยง โคเนื้อ ปัจจุบันเริ่มมีผู้สนใจในอาชีพนี้ขึ้นเรื่อยๆ และในอนาคตน่าจะเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงกันมากขึ้นเพราะในปัจจุบันเริ่มมีผู้สนใจในอาชีพด้านปศุสัตว์กันมากขึ้น

2.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

2.2.1 บั๊มน้ำมันและก๊าซ จำนวน 21 แห่ง

2.2.2 โรงสี จำนวน 10 แห่ง

2.2.3 ร้านซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 6 แห่ง

2.2.4 ร้านค้าปลีก จำนวน 75 แห่ง

2.3 การบริการพื้นฐาน

2.3.1 การคมนาคม

- 1) เส้นทาง หมู่ที่ 1 เป็นลักษณะถนนคอนกรีต จำนวน 1 สาย
- 2) เส้นทาง หมู่ที่ 2 เป็นลักษณะถนนคอนกรีต จำนวน 2 สาย
- 3) เส้นทาง หมู่ที่ 3 เป็นลักษณะถนนคอนกรีต จำนวน 3 สาย
- 4) เส้นทาง หมู่ที่ 4 เป็นลักษณะถนนคอนกรีต จำนวน 2 สาย
- 5) เส้นทาง หมู่ที่ 5 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 2 สาย
- 6) เส้นทาง หมู่ที่ 6 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 2 สาย
- 7) เส้นทาง หมู่ที่ 7 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 2 สาย
- 8) เส้นทาง หมู่ที่ 8 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 1 สาย
- 9) เส้นทาง หมู่ที่ 9 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 5 สาย
- 10) เส้นทาง หมู่ที่ 10 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 4 สาย
- 11) เส้นทาง หมู่ที่ 11 เป็นลักษณะคอนกรีต จำนวน 2 สาย
- 12) เส้นทาง หมู่ที่ 12 เป็นลักษณะหินผุ จำนวน 1 สาย

2.3.2 การโทรคมนาคม มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ 16 แห่ง

2.3.3 การไฟฟ้า ไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน จำนวนประชากรใช้ไฟฟ้า 2,432ครัวเรือน

2.3.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำห้วย 16 แห่ง

2.3.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีดังนี้

- 1) ฝาย 34 แห่ง
- 2) บ่อน้ำตื้น 2 แห่ง
- 3) บ่อน้ำบาดาล 61 แห่ง
- 4) สระน้ำ 16 แห่ง

2.4 ข้อมูลอื่นๆ

2.4.1 มวลชนจัดตั้ง

- 1) ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น จำนวน 220 คน
- 2) กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ 1 รุ่น จำนวน 22 คน
- 3) ชรบ. 1 รุ่น จำนวน 181 คน
- 4) อปพร. 1 รุ่น จำนวน 137 คน
- 5) ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น จำนวน 100 คน
- 6) อพป. 1 รุ่น จำนวน 50 คน
- 7) ตำรวจบ้าน 2 รุ่น จำนวน 54 คน
- 8) กองปราบอาสา 1 รุ่น จำนวน 18 คน
- 9) ประมงอาสา 1 รุ่น จำนวน 1 คน

3. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

3.1 จำนวนบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีบุคลากรทั้งสิ้น จำนวน 18 คน จำแนกตามตำแหน่งได้ ดังนี้

3.1.1 ตำแหน่งในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย จำนวน 12 คน

3.1.2 ตำแหน่งในส่วนโยธา จำนวน 2 คน

3.1.3 ตำแหน่งในส่วนการคลัง จำนวน 4 คน

3.2 ระดับการศึกษาของบุคลากร

3.2.1 ประถมศึกษา จำนวน 1 คน

3.2.2 มัธยมศึกษาตอนปลายและหรือ ปวช. จำนวน 6 คน

3.2.3 อนุปริญญาตรี จำนวน 4 คน

3.2.4 ปริญญาตรี จำนวน 7 คน

3.3 รายได้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

3.3.1 รายได้ที่จัดเก็บเอง จำนวน 337,855.57 บาท

- 3.3.2 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน 9,279,363.00 บาท
- 3.3.3 รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้ จำนวน 9,917,984.95 บาท
- 3.4 การรวมกลุ่มของประชาชน
 - 3.4.1 กลุ่มอาชีพ จำนวน 32 กลุ่ม
 - 3.4.2 กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 10 กลุ่ม
 - 3.4.3 กลุ่มอื่น ๆ จำนวน 16 กลุ่ม
 - 3.4.4 ธนาคารหมู่บ้าน (หมู่บ้าน) จำนวน 1 กลุ่ม
- 3.5 นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย
 - 3.5.1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - 3.5.2 การส่งเสริมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและโรคเอดส์
 - 3.5.3 การส่งเสริมการให้ความรู้ การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 3.5.4 การส่งเสริมด้านการผลิต รายได้ และการมีงานทำ
 - 3.5.5 การพัฒนาแหล่งน้ำด้านการอุปโภคและบริโภค และด้านการเกษตร
 - 3.5.6 การส่งเสริมด้านการสาธารณสุขและการอนามัย
 - 3.5.7 การส่งเสริมด้านการเมืองการปกครอง
 - 3.5.8 การส่งเสริมด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
 - 3.5.9 การจัดตั้ง การรวมกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

1. ความหมายของการรับรู้

สมใจ ลักษณะ (2543, หน้า 106) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง เป็นกระบวนการที่ระบบการรู้สึกของมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยระบบประสาท หู ตา จมูก ลิ้น และประสาทสัมผัสทางร่างกาย ได้รับสิ่งเร้าจากภายนอกที่อาจเป็นวัตถุ สิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ ภาพ เสียง อุณหภูมิ นำมาสู่ระบบสมองแปลความสิ่งที่ได้รับจากความรู้สึกเป็นความหมายที่ตนเข้าใจ

สุชา จันทรโธม (2544, หน้า 119) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายสุด ถึงซับซ้อนที่สุดจึงยากแก่การเข้าใจ

วิเชียร วิทยาอุดม (2547, หน้า 97) กล่าวว่า การรับรู้ (perception) เกิดจากการที่ได้มีสิ่งเร้าและสถานการณ์เข้ามากระทบกับประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา(การเห็น) หู(การได้ยิน) จมูก(การดมกลิ่น) ลิ้น(การลิ้มรส) และผิวหนัง(การสัมผัส) ตัวกระตุ้นเหล่านี้จะถูกรับรู้และถูกแปลความหมายกลายเป็นผลลัพธ์ ก่อให้เกิดการรับรู้ขึ้นมา ซึ่งการรับรู้จะแตกต่างกันไปนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และภูมิหลังในอดีตของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันไป การรับรู้นอกจากจะขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าหรือลักษณะของตัวกระตุ้น(stimulus factors) ที่จะมีความเข้าใจในการรับรู้ และ

มีการแปลงข้อมูลเป็นไปตามโครงสร้างความเข้าใจของแต่ละบุคคล (individual's cognitive structure) ควบคู่กันไปด้วย

โรเบิร์ต, และโรดอล์ฟ (Robert, & Rudolph, 1995, p. 112) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ขบวนการในด้านความคิดและทางจิตใจ ซึ่งทำให้สามารถที่จะแปลความและเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเราได้

พอล, และเดวิด (Paul, & David, 1995, p.72) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ประสบการณ์ ด้านแปลความหมายที่เกิดขึ้นจากการเลือกสรร และจัดระเบียบของสิ่งเร้าภายนอกรอบตัว การรับรู้จะรวมถึงการค้นหา การได้รับ และกระบวนการจัดหาข้อมูลซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาของมนุษย์ในการรับรู้ข้อมูล จากสิ่งแวดล้อมภายนอกและสร้างโลกแห่งความคิดตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าการรับรู้ คือ ขบวนการประมวลและตีข้อความ ต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ที่ได้จากความรู้สึก และส่วนความรู้สึกเกิดจากการกระตุ้นอวัยวะรับความรู้สึก คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรู้สึกเป็นกระบวนการแรกก่อนที่จะเกิดการรับรู้ขึ้น คือ ตีความสิ่งที่ได้จากความรู้สึกจึงมีเรื่องของจิตวิทยา คือ การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ เข้ามามีบทบาทอยู่ด้วย

2. คุณลักษณะของการรับรู้

อัชเชนพร อังกินันท์ (2547, หน้า 127-128) โดยธรรมชาติแล้วจะคาดหมายว่า ปัจจัยบ่งชี้มูลฐานของการรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งที่รับรู้ั้นควรจะเป็นคุณลักษณะของสิ่งที่รับรู้เอง และยิ่งขึ้นอยู่กัลักษณะต่างๆ อีก 2 อย่าง ลักษณะประการแรกขึ้นอยู่กัคุณลักษณะทางกายภาพ เช่น รถยนต์ หรือสำนักงาน เป็นสิ่งที่คาดหมายในชีวิตที่รับรู้ว่าการ ขณะที่มีการรับรู้ของคนเกี่ยวกับสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมเริ่มมีมากยิ่งขึ้น เช่น งานหรือบทบาทในองค์การ คุณลักษณะทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ที่คาดหมายก็จะยิ่งน้อยลงไป นอกจากนั้นแล้ว การรับรู้ของต่อสิ่งที่คาดหมายนั้น ก็ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยบุคคลอื่นๆ และจากปัจจัยสถานการณ์อื่นๆ มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการรับรู้ได้ง่าย ลักษณะประการที่สองขึ้นอยู่กัความคล้ายคลึงกันของสิ่งที่รับรู้อื่นๆ เป็นผลให้มองภาพลักษณะอื่นนั้นเป็นปกติอย่างทั่วๆ ไปสำหรับกลุ่มคนคณะต่างๆ ในสังคมนั้นๆ ตัวอย่างเช่น รถยนต์ฟอร์ด ทุกๆ คนได้ถูกผลิตขึ้นอย่างแย่งๆ เป็นโชคไม่ดีที่การมองภาพลักษณะนั้นเป็นปกติทั่วไปสำหรับกลุ่มคนต่างๆ ว่าเป็นรถยนต์ที่มีคุณภาพดี นอกจากนี้คุณลักษณะของการรับรู้ยังขึ้นอยู่กัคุณลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 คุณลักษณะของบุคคล (characteristics of the person)

คุณลักษณะส่วนตัวต่างๆ ของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ยิ่งเป้าหมายของการรับรู้ที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนมากเท่าไร ก็จะมีอิทธิพลต่อปัจจัยของบุคคลในการรับรู้มากเท่านั้น ได้แก่

2.1.1 ทักษะคติ (attitudes) ทักษะคตินั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อสิ่งที่สนใจ สิ่ง ที่จดจำและการแปลความหมายของข้อมูล ตัวอย่างเช่น การรับรู้ของผู้คนที่มีความเชื่อว่าการเมือง ทักษะคติจะมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการเมืองนั้นๆ บุคคลจะมีทักษะคติที่เป็นบวกต่อการเมือง การเมืองที่มีต่อการบริหารงานและสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ลดภาวะเงินเฟ้อและเพิ่ม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ บุคคลนั้นก็จะมีความมั่นใจที่จะรับรู้และจดจำในความสำเร็จที่เป็น ภาพบวกของการเมืองนั้นๆ

2.1.2 อารมณ์ (emotions) สภาวะอารมณ์ของบุคคลนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อ กระบวนการรับรู้ เมื่อผู้คนที่มีความรู้สึกในอารมณ์บั้นป่วน สับสนหรือมีความโกรธ ก็จะทำให้ กระบวนการรับรู้แย่ง บุคคลนั้นก็จะไม่ได้ยินหรือไม่เห็นสิ่งต่างๆในเวลานั้น เพราะว่าสภาวะ อารมณ์อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องเพิกเฉยต่อสิ่งที่กำลังรับรู้

2.1.3 ประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์ก่อน ๆ กับเป้าหมายที่ เหมือนกันหรืออยู่ภายใต้สถานที่คล้ายๆ กัน สามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ตัวอย่างเช่น ถ้า บุคคลนั้นไม่มีความสุขต่อการประชุมเพื่อประเมินผลต่อการปฏิบัติงานของเขาโดยเจ้านายคน ก่อนๆ หลายต่อหลายครั้ง ประสบการณ์นั้นจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่อการประเมินผลครั้งแรก โดยเจ้านายคนใหม่เช่นกัน

2.1.4 ความต้องการ (needs) ความต้องการของผู้ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความต้องการความมั่นคงในชีวิต ก็จะมุ่งไปที่ความมั่นคงขององค์กร การ มากกว่าคนที่ต้องการงานที่มีความหลากหลายและมีความท้าทาย เมื่อได้รับงานใหม่

2.2 คุณลักษณะของสถานการณ์ (characteristics of the situation)

คุณลักษณะของสถานการณ์ที่มีผลต่อการรับรู้มีดังต่อไปนี้

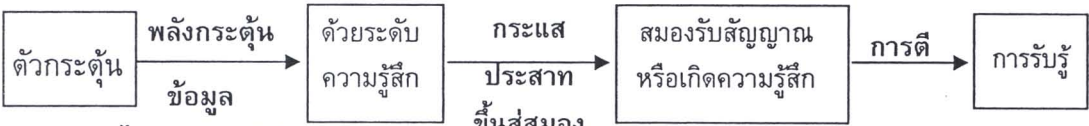
2.2.1 ความเครียด(stress) บ่อยครั้งที่ข้อมูลอาจคลาดเคลื่อนหรือถูกละเลย เมื่อบุคคลอยู่ภายใต้ระดับความเครียดที่สูง การเกิดความเครียดนั้นเป็นอุปสรรคขัดขวาง ความสามารถของบุคคลที่จะคิดและรับรู้ข่าวสารซึ่งอาจจะกำลังรับข่าวสารอยู่ ความเครียดที่ มากเพียงพอที่จะขัดขวางการรับรู้ที่ถูกต้องได้นั้น อาจจะมาจากสาเหตุของการขีดเส้นตายหรือ ความกดดันเรื่องเวลาหรือเหตุการณ์วิกฤติ เป็นต้น

2.2.2 จังหวะเวลา(timing) บุคคลอาจจะมีความคุ้นเคยกับการรับข่าวสาร เฉพาะในเวลาหรือสถานการณ์ที่แน่นอน ถ้าข่าวสารได้รับในเวลาหรือภายใต้สถานการณ์อื่นๆ มันอาจจะทำให้ถูกละเลยได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าได้รับรายงานเข้ามาในเวลาที่ไม่ได้คาดคิด ก็อาจจะ ละเลยข่าวสารนั้นไปเลยก็ได้

3. กลไกของการรับรู้

วิเชียร วิทยาอุดม (2547, หน้า 98) กล่าวว่า คนสองคนเมื่อได้เห็นได้ยินสิ่งที่ เหมือนๆกัน อาจจะรับรู้สิ่งที่มากระตุ้น (stimulus) หรือสภาวะการณ์ที่เป็นปรากฏการณ์จริง และ เข้าใจแตกต่างกันออกไป นั้นย่อมแสดงว่าการรับเรื่องราวเข้ามา (sensation) จะเป็นขั้นตอน

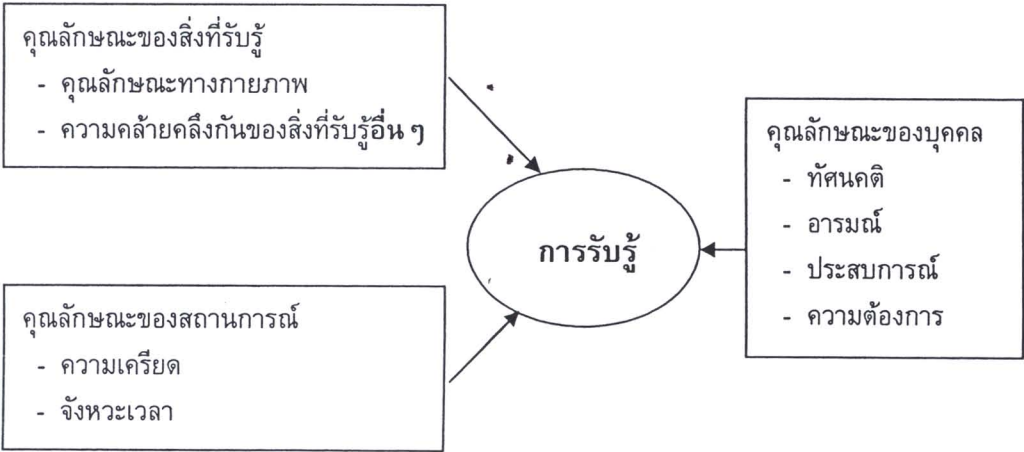
หนึ่งของการจัดระบบการทางโสตประสาทโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก แล้วผ่านต่อไปยังสมองรับสัญญาณ หรือเกิดความรู้สึกแปลความหมายความเข้าใจในสิ่งที่รับรู้ (perception) ซึ่งจะแตกต่างกันไปได้เป็นคนละอย่างคนละความหมายได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 กลไกของการรับรู้
ที่มา : (วิเชียร วิทยาอุดม, 2547, หน้า 98)

การรับรู้นับว่ามีบทบาทเป็นกุญแจสำคัญ ในการบ่งชี้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลในองค์กร องค์การส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกรับรู้ในรูปแบบต่างๆ กัน ในสิ่งที่องค์กรคาดหวังให้สมาชิกได้รับรู้เพื่อให้มีความชัดเจนในสิ่งที่องค์กรคาดหวังจากสมาชิก ข่าวสารก็จะยังคงคลาดเคลื่อนในกระบวนการรับรู้โดยสมาชิกขององค์กร การรับรู้ของมนุษย์นั้นเป็นเสมือนพื้นฐานการกระทำกับองค์กร ถ้าการรับรู้เป็นสิ่งที่คาดหมายและเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับสิ่งที่องค์กรคาดหมายอย่างแน่แท้แล้ว เมื่อนั้นผลที่ได้จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้ามที่มีความคลาดเคลื่อนของการรับรู้หรือมองภาพของความต้องการขององค์กรไม่ถูกต้องแล้ว เมื่อนั้นผลลัพธ์ที่ได้ก็จะกลายเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพภายในองค์กรนั้น

การทำความเข้าใจถึงการรับรู้ อาจจะกลายเป็นความคลาดเคลื่อนไปก็ได้ ต้องมาพิจารณาดูกันที่องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ดังภาพ 3 แสดงให้เห็นถึงกรอบของ 3 กลุ่มองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้บางสิ่งบางอย่างของบุคคล ไม่ว่าสิ่งที่รับรู้จะเป็นกายภาพหรือนามธรรมก็ตาม

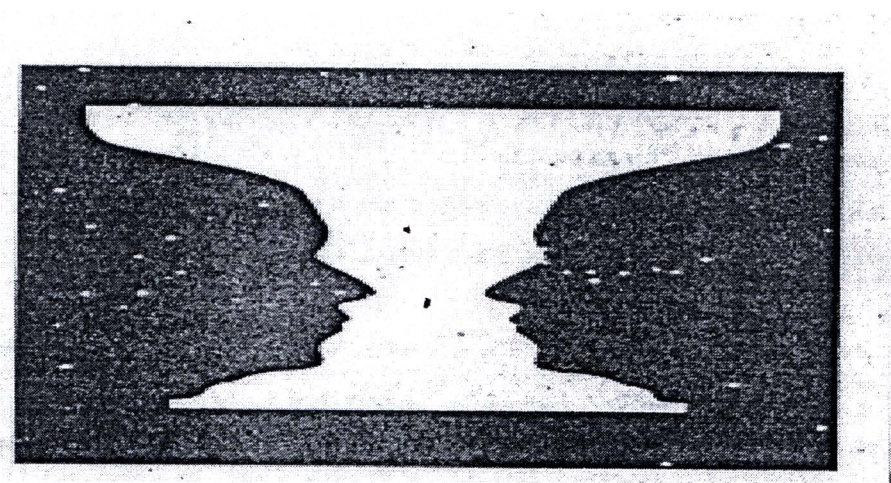
ภาพ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล
ที่มา : (Hugh, & Daniel, 1986, p.35)

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ดารา ทีปะปาล (2546, หน้า 49–52) กล่าวว่า การรับรู้ของคนเราแตกต่างกัน คนแต่ละคนเห็นสิ่งเดียวกันแต่มีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยและสิ่งที่ก่อให้เกิดภาพการรับรู้ อันส่งผลให้การรับรู้บิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริง ปัจจัยเหล่านี้สามารถเกิดจากภายในตัวผู้รับรู้ เป้าหมายของการรับรู้ และอยู่ที่เนื้อหารายละเอียดของสถานการณ์ที่มีการรับรู้

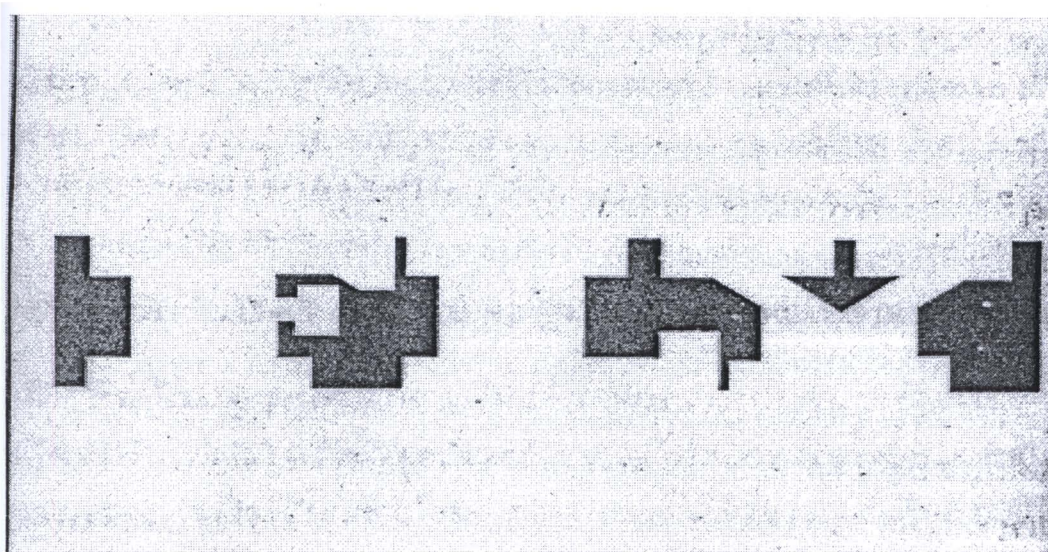
4.1 ผู้รับรู้ (perceiver) เมื่อบุคคลมองดูเป้าหมายและพยายามที่จะแปลความหมายของสิ่งที่ได้เห็น การแปลความหมายนั้นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอุปนิสัยส่วนตัวของบุคคลที่เป็นผู้รับรู้นั้น เช่น เคยซื้อรถใหม่และเพิ่งจะสังเกตเห็นว่ามีรถจำนวนมากที่เหมือนกัน จึงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมนุษย์เราและทำให้สังเกตเห็นภาพของรถเหล่านั้น ซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อบุคคล ส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลนั้น แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการรับรู้มากกว่าอุปนิสัยของบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับ ทักษะคิด แรงจูงใจ ความสนใจประสบการณ์ที่ผ่านมาและความคาดหวัง

4.2 เป้าหมายของการรับรู้ (target) ลักษณะของเป้าหมายที่ถูกมองดู สามารถจะกระทบกับการรับรู้ เช่น คนที่ส่งเสียงดังจะได้รับการสังเกตเห็นในหมู่คนมากกว่าคนที่เงียบขรึม คนที่จะได้รับความสนใจอย่างมากหรือคนที่ไม่ได้รับความสนใจเลย ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านอารมณ์ เสียง ขนาด และองค์ประกอบอื่น ๆ ของเป้าหมายที่สามารถกระทบต่อการรับรู้ได้ เพราะว่าเป้าหมายไม่ได้ถูกมองในสภาพที่แยกออกมาจากสิ่งอื่น ๆ สัมพันธภาพของภาพเป้าหมายกับปัจจัยที่อยู่เบื้องหลัง (ภูมิหลัง) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่นเดียวกับแนวโน้มที่จะจัดกลุ่มของสิ่งที่คล้ายกันเข้าไว้ด้วยกันดังภาพ 4

ภาพ 4 สัมพันธภาพของภาพเป้าหมายกับปัจจัยที่อยู่เบื้องหลัง(ภูมิหลัง)

ที่มา : (Robbins, 1998, p.93)

ภาพ 5 สัมพันธภาพของภาพเป็พหมายกับปัจจัยที่อยู่เบื้องหลัง(ภูมิหลัง)
ที่มา : (Robbins, 1998, p.93)

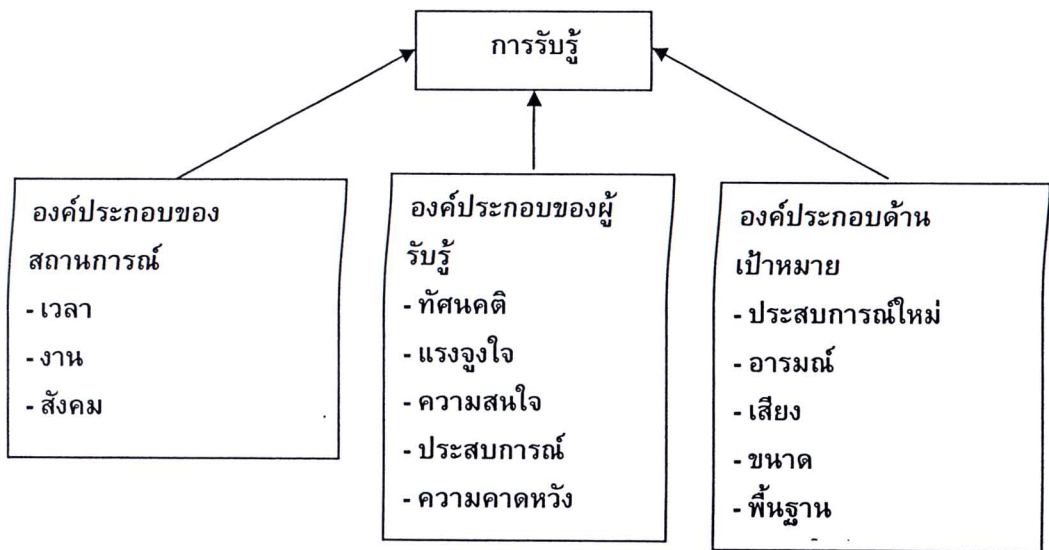
จากภาพ 4 เมื่อดูครั้งแรกจะเห็นเป็นรูปภาพแจกันสีขาว ถ้าใช้สีดำเป็นพื้นหลัง แต่ถ้านำสีขาวมาวิเคราะห์เป็นสีพื้นบ้าง จะเห็นเป็นรูปภาพหน้าด้านข้างสีดำของคน 2 คน ส่วนภาพด้านขวาเมื่อมองครั้งแรกและใช้สีขาวเป็นพื้นหลัง จะเห็นเป็นรูปภาพชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ของเครื่องจักรเครื่องมือบางอย่าง แต่ถ้าใช้สีดำเป็นพื้นหลังบ้าง จะเห็นกลายเป็นรูปตัวอักษรคำว่า ฟลาย (FLY) ขึ้นมาแทน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (proximity) จะมีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ซึ่งมักจะพบว่าเอาภาพหรือเหตุการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาอยู่รวมกัน สร้างการรับรู้เข้าด้วยกัน แทนที่จะแยกออกจากกัน จนทำให้คิดว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น เพราะสาเหตุอันเดียวกันหรือมีอะไรเกี่ยวข้องกัน เช่น ถ้าคน 2 คน ในแผนกที่มีอยู่ 4 คน ลาออกอย่างกะทันหัน มักจะสรุปเอาเองว่าการลาออกของทั้ง 2 คนนั้นมีความเกี่ยวข้องกัน ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกันเลย คนหนึ่งอาจลาออกไปทำงานที่อื่น แต่อีกคนอาจลาออกเพราะสุขภาพไม่ดี หรือเมื่อผู้จัดการฝ่ายขายถูกมอบหมายให้ดูแลพื้นที่แห่งหนึ่ง และในไม่ช้ายอดขายในพื้นที่นั้นก็เพิ่มขึ้นอย่างผิดหูผิดตา การได้รับมอบหมายหน้าที่ใหม่ของผู้จัดการฝ่ายขายและการเพิ่มขึ้นของยอดขายอาจจะไม่มีส่วนสัมพันธ์กัน เพราะอาจจะมาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งจากเหตุผลหลายประการก็ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะรับรู้ว่าทั้งสองเรื่องเกี่ยวข้องกัน คือ การย้ายไปอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวของผู้จัดการฝ่ายขายทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น

บุคคล วัตถุสิ่งของ หรือเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (similarity) หรือเหมือน ๆ กัน มักจะได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ยิ่งมีความเหมือนกันมากเท่าใด โอกาสที่จะรับรู้ว่าสิ่งนั้น

เป็นกลุ่มเดียวกันก็มีมากยิ่งขึ้น เช่น การมองคนมาจากประเทศทางซีกโลกตะวันตกว่าเป็น “ฝรั่ง” เหมือนกันหมดจนแยกไม่ออกว่าเป็นชาติใดมาจากประเทศไหน

4.3 สถานการณ์ (situation) สิ่งแวดล้อมในขณะซึ่งเห็นภาพ หรือเหตุการณ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ทั้ง ๆ ที่ผู้รับรู้หรือเป้าหมายจะเป็นสิ่งเดิมที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง หากแต่สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลต่ออิทธิพลของการรับรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย นอกจากสถานที่แล้ว เวลา แสง เสียง อุณหภูมิ หรือสภาวะการณ์อีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ล้วนเป็นองค์ประกอบในสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือการรับรู้ของบุคคล เช่น อาจจะไม่สังเกตเห็นผู้หญิงอายุ 25 ปี ในชุดราตรียาวและแต่งหน้าแต่งตาจัดที่ไนต์คลับในคืนวันเสาร์ แต่หญิงสาวคนเดียวกันนี้ ถ้าหากแต่งตัวอย่างเดียวกันกับในคืนวันเสาร์มาเรียนตอนเช้าวันจันทร์ในวิชาการบริหาร แน่นอนว่าจะต้องได้รับความสนใจจากทุกคนในชั้นเรียน ไม่ใช่เพราะว่าผู้รับรู้หรือเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างคืนวันเสาร์และเช้าวันจันทร์ แต่เป็นเพราะว่าสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป

ภาพ 6 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ที่มา : (Robbins, 1998, p.94)

5. การเลือกการรับรู้

ดารา ทีปะปาล (2546, หน้า 58-60) กล่าวว่า การเลือกการรับรู้เป็นกระบวนการกลั่นกรองสิ่งเร้าที่เข้ามา โดยจะเลือกให้ความสนใจกับสิ่งที่ตนให้ความสำคัญก่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือตัวผู้รับรู้เองหรือขึ้นอยู่กับความสนใจ ภูมิหลัง ประสบการณ์ และทัศนคติของผู้รับด้วย โดยสภาพต่างๆ ไปแล้วคนเราจะพบกับสิ่งเร้าและ

สถานการณ์ภายนอกที่แตกต่างกันไปอย่างมากมาย แต่บุคคลสามารถที่จะรับรู้ได้ไม่หมด จะรับรู้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น บางคนจะเลือกรับรู้แต่บางสิ่งที่อยากจะรู้ในสิ่งเร้าและสถานการณ์อย่างเดียวกัน ก็อาจจะทำให้บุคคลรับรู้ได้แตกต่างกันหรือไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น สิ่งเร้าอะไรที่ดึงความสนใจได้ ระหว่างเสียงโทรทัศน์ที่ดัง ภาพในโทรทัศน์ที่เบลอ เสียงสุนัขที่เห่าอยู่นอกบ้าน เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีเสียงแปลกๆ และกลิ่นกาแฟที่โชยมา หากคุณเป็นห่วงเรื่องโจรขโมย คุณก็จะให้ความสนใจกับเสียงสุนัขเห่าอยู่นอกบ้านก่อนสิ่งใด การเลือกรับรู้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่างคือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน

5.1 ปัจจัยภายนอก (external factors) คุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สิ่งเร้าอันเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรับรู้ ซึ่งอาจแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1.1 ขนาด (size) สิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่จะมีผลต่อการรับรู้ได้มากกว่าสิ่งเร้าที่มีขนาดเล็ก เช่น นักปีนเขามักจะสังเกตต้นไม้ที่โตเต็มที่มากกว่าต้นไม้ที่มีขนาดเล็ก

5.1.2 ความเข้มข้น (intensity) สิ่งเร้าที่มีความเข้มข้นมากเท่าไร ยิ่งทำให้การรับรู้มากเท่านั้น เช่น แสงสว่างจ้า เสียงดัง

5.1.3 ความผิดแผกกัน (contrast) ปัจจัยภายนอกที่แตกต่างจากพื้นหลัง (background) หรือแตกต่างจากสิ่งอื่นหรือแตกต่างไปจากความคาดหวังเท่าไร ก็จะทำให้การรับรู้ได้มากเท่านั้น

จากรูปข้างล่างนี้จะแสดงให้เห็นถึงผลของความผิดแผกกัน เช่น วงกลมมีสีดำตรงกลางของรูปด้านขวาจะดูเหมือนใหญ่กว่ารูปด้านซ้าย แม้ว่ารูปทั้งสองจะมีขนาดเท่ากัน ทั้งนี้เป็นผลจากพื้นหลังหรือกรอบอ้างอิงนั่นเอง

ภาพ 7 ความผิดแผกกันของหลักการรับรู้

ที่มา : (Luthan, 1995, p.91)

5.1.4 การเคลื่อนไหว (motion) ปัจจัยภายนอกที่เคลื่อนไหว จะได้รับความสนใจมากกว่าสิ่งที่ยืนนิ่งๆ เช่น ทหารในสงครามเรียนรู้หลักนี้ได้อย่างรวดเร็ว วีดีโอเกมส์ เป็นสิ่งที่สาธิตชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่เคลื่อนไหวจะถูกค้นพบได้อย่างรวดเร็ว

5.1.5 การทำซ้ำ (repetition) สิ่งเร้าใดที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีกมักจะถูกรับรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว เช่น ผู้จัดการฝ่ายการตลาดจะใช้หลักการนี้เพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้บริโภค ชีงงานโฆษณาจะนำเสนอสิ่งที่เป็นหัวใจของสินค้าให้เห็นภาพซ้ำ เพื่อย้ำความเป็นสินค้านั้น ๆ และการโฆษณาจะถูกนำเสนอซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้การรับรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.6 ความแปลกใหม่และความคุ้นเคย (novelty and familiarity) การที่ได้พบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น พยายามขวนขวายที่จะรับรู้ให้ได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่พบเห็นจนเป็นที่คุ้นเคย ก็อาจจะได้รับการดึงดูดความสนใจในการรับรู้ได้เช่นกัน ปัจจัยแวดล้อมที่ดึงดูดความสนใจไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่คุ้นเคยหรือแปลกใหม่นั้นยังขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ เช่น ช้างที่เดินอยู่ตามถนนในเมืองก็อาจได้รับการดึงดูดความสนใจมากกว่าช้างที่เดินอยู่ตามถนนนอกเมือง หรือใครก็ตามที่หน้าคล้ายเพื่อนสนิทก็ง่ายต่อการสังเกตรับรู้

ปัจจัยภายนอกที่กล่าวมา ยังมีผลต่อสิ่งเร้าผนวกกันมากเท่าไร ก็ยังมีผลต่อการรับรู้มากเท่านั้น และถ้านำปัจจัยภายในมาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว ก็จะมีผลต่อการรับรู้ได้เป็นอย่างมาก

5.2 ปัจจัยภายใน (internal factors) ปัจจัยภายในตัวผู้รับรู้มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ การเรียนรู้ และแรงจูงใจของผู้รับรู้

5.2.1 บุคลิกภาพ (personality) บุคลิกภาพของคนเราจะเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตการรับรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพและนิสัยของคนนั้น บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่มียิทธิพลต่อการรับรู้ของคนเราว่าจะรับรู้อะไรหรือรับรู้อย่างไร บุคลิกภาพมีทั้งที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อม (field dependence) และมีอิสระจากสิ่งแวดล้อม (field independence) พนักงานที่มีบุคลิกภาพแบบอิสระก็จะมีพฤติกรรมแบบพึ่งพาระหว่างบุคคล (interpersonal) น้อยกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อม พนักงานที่อิสระจากสิ่งแวดล้อมก็ยังให้ความสำคัญกับเรื่องของความแตกต่างในบทบาท สถานภาพ และความต้องการอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การสอบในวิชาหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจว่าควรจะทำอย่างไรกับวัตถุชิ้นหนึ่งที่นอนตะแคงอยู่ ถ้าเป็นคนที่คำนึงถึงการผูกพันกับสิ่งแวดล้อมก็จะนึกถึงแต่ว่าควรจะวางไว้มุมห้องตรงหน้าต่างหรือตรงประตู แต่ถ้าเป็นคนที่คิดแบบอิสระจากสิ่งแวดล้อมก็จะนึกถึงแต่รูปร่างของสิ่งนั้น ว่าเป็นอย่างไร มีแรงโน้มถ่วงมากน้อยเพียงใดทำให้พนักงานที่มีบุคลิกภาพสนใจที่จะใช้เวลาในการค้นหาสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใต้การออกแบบเงกเช่น รูปเรขาคณิตที่ซับซ้อน ซึ่งจะได้เห็นว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพผูกพันกับสิ่งแวดล้อม จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือพื้นหลัง (background) มากกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพที่อิสระจากสิ่งแวดล้อม

5.2.2 การเรียนรู้ (learning) ปัจจัยภายในอีกประการที่มีผลต่อการเลือกรับรู้ คือ การเรียนรู้ที่จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเป็นชุดของการรับรู้ ซึ่งหมายถึงการคาดหวังในการรับรู้ที่มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ในอดีตซึ่งมีสิ่งเร้าที่เหมือนหรือคล้ายกัน ดังภาพ 8

ภาพ 8 การทดสอบชุดของการรับรู้
ที่มา : (Judith, 1996, p.34)

จากภาพ 8 จะเห็นรูปภาพนี้เป็นผู้หญิงที่แต่งตัวสวยงามและดึงดูดใจ การรับรู้จะสอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ที่เมื่อดูเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตามคุณอาจจะยอมรับกับคนส่วนน้อยที่เห็นเป็นผู้หญิงแก่ น่าเกลียด ทั้งนี้รูปผู้หญิงจะเป็นแบบใดนั้นเป็นเพราะขึ้นอยู่กับชุดของการรับรู้ของแต่ละคนนั่นเอง บุคคลโดยทั่ว ๆ ไปจะเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นผลให้สามารถเข้าใจที่จะเลือกรับรู้ได้ และสถานการณ์ของการรับรู้ก็จะมีผลเชื่อมโยงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของการรับรู้ ประสบการณ์ในอดีต และการเรียนรู้จะมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการรับรู้ ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาได้พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มักได้รับอิทธิพลมาจากพื้นฐานทางหน้าที่เมื่อได้กระทำการตัดสินใจ ดังนั้นคนเราจึงมักจะกำหนดกรอบปัญหาด้วยประสบการณ์และการให้คุณค่าของตน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้บริหารเหล่านั้นได้ให้ความสนใจรับรู้ที่จะแก้ปัญหาในเรื่องที่ตนถนัดเป็นอันดับต้น ๆ แต่ในรายงานการวิจัยบางชิ้นได้ชี้ให้เห็นว่า บางคนสามารถจะตัดสินใจในเรื่องที่เหนือกว่าความสามารถและประสบการณ์ที่มี ถ้าคน ๆ นั้นมีความตระหนักถึงความสำคัญในการตัดสินใจและมีวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผล

ผลกระทบของการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ เป็นสิ่งสำคัญต่อพฤติกรรมองค์การเป็นอย่างมาก ดังนั้นสิ่งแรกที่ต้องตระหนัก คือ ผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงการตั้งสมมติฐานที่ธรรมดาเกินไปเกี่ยวกับความสามารถของคนในการประมวลข้อมูลและการตัดสินใจ นอกจากนั้นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลในการสร้างความคิดเชิงอคติ ต้องไม่มองข้ามเรื่องการศึกษาประสบการณ์ และวัฒนธรรมที่ติดตัวมาของแต่ละคน ก็เป็นสิ่งที่อธิบายถึง

ประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล และมีผลต่อกระบวนการรับรู้เช่นกัน จึงทำให้เกิดมุมมองต่างกันในการมองปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนกัน

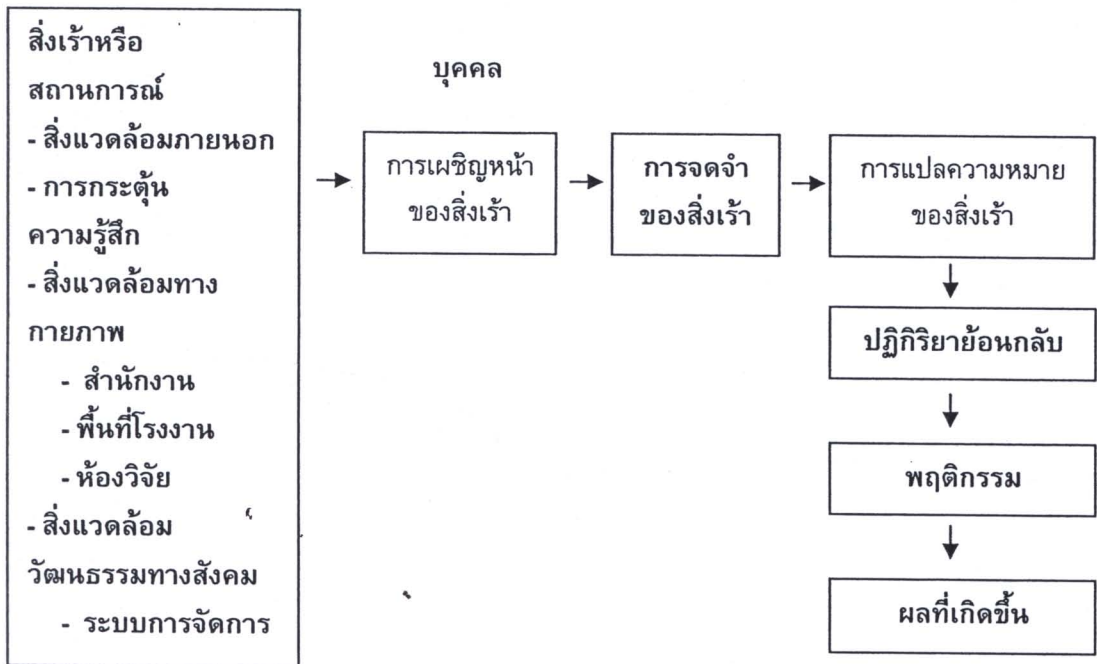
5.2.3 แรงจูงใจ (motivation) ปกติบุคคลจะเลือกรับรู้ต่อสิ่งเร้าและสถานการณ์บางอย่าง ถ้าเห็นว่ามีประโยชน์ และจะช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ สิ่งไหนที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์และไม่ช่วยให้ประสบความสำเร็จจะให้ความสนใจรับรู้เลยแม้แต่น้อย

แรงจูงใจจึงมีบทบาทสำคัญในการอธิบายการรับรู้ของคน ความต้องการและความปรารถนาที่เร่งด่วนในเวลานั้น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้เป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น เมื่อได้หรือไม่ พฤติกรรมที่คุณจะแสดงออกมาน่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น คงไม่ใช่ขึ้นกับว่าเสียงโทรศัพท์ดังมากเพียงใด มีอะไรเป็นมูลเหตุจูงใจที่จะทำให้คุณต้องรีบวิ่งออกไปรับ คงเป็นเพราะคุณรอรับโทรศัพท์ที่สำคัญอยู่ แต่ถ้าไม่ได้คาดว่าจะได้รับโทรศัพท์ที่สำคัญคุณก็คงปล่อยให้เสียงโทรศัพท์เงียบหายไปเอง ดังนั้นการตัดสินใจของคุณจึงน่าเป็นผลที่ได้รับจากการคาดหมายและแรงจูงใจ

ตามปกติคนเราจะเลือกรับรู้ในสิ่งที่สนองตอบความต้องการของตนเองหรือในสิ่งที่เคยทำแล้วมีผลดีต่อตนเอง ทำให้อาจจะละเลยสิ่งที่มีมารบกวน กระบวนการรับรู้ของมนุษย์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่น่าพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ และแน่นอนมากกว่าที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ไม่น่าพอใจนี้ เรียกว่า “หลักการโพลีอันนา” (pollyanna principle) ตัวอย่างเช่น พนักงานมักจะจำคำชมได้มากกว่าคำตำหนิตีเดียกับผลการปฏิบัติงาน หรือเสียงสุนัขเห่ามักจะละเลยต่อเสียงเห่าที่รบกวน แต่จะให้ความสนใจกับเสียงไซเรนที่เตือนถึงภัยอันตราย

6. กระบวนการย่อยของการรับรู้

อัทฉพร อังกินันท์ (2547, หน้า 128–130) กล่าวว่า กระบวนการย่อยของการรับรู้ทั้งหลายที่มีอยู่นั้น มีความซับซ้อนและยุ่งยากอย่างเห็นได้ชัด (ดูภาพ 8) จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการย่อยซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับส่วนอื่นๆ อันดับแรกของกระบวนการย่อยก็คือสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ การรับรู้เริ่มเมื่อบุคคลได้เผชิญหน้ากับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ การเผชิญหน้านี้อาจจะเป็นการกระตุ้นความรู้สึกสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมทางสังคมก็จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น เกิดเป็นความคิดภายในกระบวนการของการจดจำ ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกและกลไกประสาท อันเป็นกลไกของทางจิตที่สามารถจะได้ยินและเห็น ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการแปลความหมายสิ่งเร้า ขึ้นอยู่กับการจูงใจ การเรียนรู้และบุคลิกภาพ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์แล้วแปลความหมายเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อการรับรู้ นั้น ๆ ออกมาเป็นพฤติกรรม และสะท้อนเป็นผลที่ได้เกิดขึ้นมาทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ

ภาพ 9 กระบวนการย่อยของการรับรู้

ที่มา : (Luthan, 1995, p.88)

ในเรื่องกระบวนการย่อยในการรับรู้ Kimble และ Garnezy ได้ให้ทัศนะความคิดเห็นสอดคล้องกันกับรูปกระบวนการย่อยของ ลูธัน (Luthan, 1995, pp.88-90) โดยได้แบ่งกระบวนการรับรู้ออกเป็นกระบวนการย่อย ๆ ได้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1 สิ่งเร้า (stimulus) หรือสถานการณ์ (situation) กระบวนการรับรู้อาจจะไม่เกิดขึ้นได้เลย ถ้าหากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งใน 2 อย่าง คือ สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ เมื่อไหร่ที่มีสิ่งเร้ามากระทบหรือมีสถานการณ์บางอย่างเกิดขึ้นมา ก็จะกระตุ้นให้เกิดกระบวนการขั้นต่อไป

6.2 การบันทึกปรากฏการณ์ (registration) เมื่อมีสิ่งเร้าหรือสถานการณ์มากระทบกับประสาทสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย ก็จะมีการรับข้อมูลและบันทึกปรากฏการณ์ที่สัมผัสและรับรู้ความรู้สึกได้โดยประสาทสัมผัส

6.3 การตีความ (interoperation) เป็นกระบวนการแบ่งข้อมูลที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งก่อให้เกิดการรับรู้ สิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้นมีความหมายว่าอย่างไร และรู้สึกอย่างไรกับความหมายอันนั้น

6.4 ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นกระบวนการปฏิบัติการทางด้านการรับรู้อย่างแท้จริง มีการใช้ค่านิยม (value) ของตัวอย่างบางอย่าง ก่อให้เกิดความรู้สึก (feeling) ต่อข้อมูลที่รับเข้ามา เรียกว่าเป็นการรับรู้อย่างแท้จริง

6.5 ปฏิกริยาตอบโต้ (relation or response) เมื่อคนเราเกิดความรู้สึก (feeling) หลังจากที่เราเพิ่มค่านิยมบางอย่างเข้าไปในผลกระทบจากสิ่งเร้า ก็จะเป็นการรับรู้ที่แท้จริง มนุษย์เรามีแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งปฏิกริยาตอบโต้หรือแสดงพฤติกรรมออกมาภายนอก ให้เห็นตามความรู้สึกอันนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดพอสรุปได้ว่าการรับรู้ (perception) เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่มนุษย์มักจะคัดเลือกข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม และจัดข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม และจัดข้อมูลนั้นให้เกิดเป็นองค์การการรับรู้ เพื่อใช้เทียบเคียงกับสิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อทำความเข้าใจในความเป็นไปของสภาวะการณ์รอบตัว องค์ประกอบหลัก 2 ประการในกระบวนการของการรับรู้ คือ การคัดเลือก (selection) และการจัดองค์การ (organization) คนเรามักจะใช้การคัดเลือกในการรับรู้ เพื่อกรองข้อมูลที่ไม่สำคัญออกมา และให้ความสำคัญกับสิ่งที่สำคัญมากกว่า ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน การจัดองค์การการรับรู้จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่คนจะใช้วิธีการรวมกลุ่ม การจัดองค์การ และการแยกแยะจัดชั้นข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการนี้จะมีการจัดกลุ่มสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมเข้ากับแบบแผนที่จำได้ (recognizable pattern) เพื่อให้ง่ายต่อการตีความจากสิ่งที่รับรู้

การที่คนใดคนหนึ่งจะรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการทำความเข้าใจในพฤติกรรมองค์การ การรับรู้ต่อบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะของผู้ถูกรับรู้และผู้รับรู้ รวมทั้งสถานการณ์ในระหว่างที่เกิดการรับรู้ นั้น มนุษย์มักจะจัดการให้ผู้อื่นประทับใจตนเองอย่างที่ต้องการจะให้ เป็น แต่บางครั้งในกระบวนการของการรับรู้ อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการรับรู้ที่ได้จากการตัดสินใจ หรือความเข้าใจที่ผิด เช่น การปฏิเสธความเป็นจริง หรือข้อมูลที่รับทวนความรู้สึก หรือโดยการสร้างความคิดเพื่อให้เข้าใจผิดว่าเป็นคนอย่างนั้น แต่หากได้รับการฝึกอบรม หรือได้ฝึกฝนจนมีประสบการณ์ ก็จะช่วยให้การตัดสินใจ หรือการรับรู้ นั้นมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นบทบาทที่มีความสำคัญ เหมือนดังกับเป็นกุญแจอันสำคัญในการบ่งชี้ให้เห็นพฤติกรรมบุคคลแต่ละคนในองค์การ องค์การอาจจะมีการส่งข่าวสารให้แก่สมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ กัน ในสิ่งที่องค์การต้องการให้สมาชิกรับรู้ เพื่อจะได้ไปปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ ไม่ว่าองค์การจะใช้เวลาพยายามอย่างไรเท่าใดก็ตาม ในการที่จะส่งข่าวสารแก่พนักงานให้มีความชัดเจนในสิ่งที่องค์การต้องการจากพนักงาน ข่าวสารก็อาจจะยังอาจมีความคลาดเคลื่อนในกระบวนการของการรับรู้โดยพนักงานขององค์การ

การรับรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวนั้น เป็นเสมือนพื้นฐานการกระทำ ถ้าการรับรู้เป็นสิ่งที่คาดหมาย และเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับสิ่งที่องค์การคาดหมายจริง ๆ เมื่อนั้นผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะสามารถเป็นการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้ามที่การรับรู้อาจมีความคลาดเคลื่อน หรือมองภาพความจริงไม่ถูกต้อง เมื่อนั้นผลลัพธ์ที่ได้ออกมา ก็จะกลายมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

การรับรู้การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542)

1. ด้านการส่งเสริมการศึกษา

1.1 ความหมายของการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 2) หมายความว่า การศึกษาจะนำไปสู่ความเจริญของบุคคลและสังคม โดยวิธีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาทุกระดับที่ครอบคลุมและต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาที่พัฒนาคนทั้งมวลให้มีทักษะพื้นฐานมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหา โดยการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงใกล้ตัว รู้จักศึกษา วิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา มุ่งมั่นทันโลก มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสถานศึกษา ครูมีจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนบทบาทและพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ชุมชนและสังคมเป็นชุมชนสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาดัดสนใจและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

กูต (Good, 1973, p. 202) ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมศัพท์การศึกษา 4 ประการ โดยสรุป คือ

1. การศึกษา หมายถึง การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกอย่าง ที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมอื่นๆ ตามค่านิยมและคุณธรรมในสังคม

2. การศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคม ที่ทำให้บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ที่คัดเลือกและกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม

3. การศึกษา หมายถึง วิชาชีพอย่างหนึ่งสำหรับครู หรือการเตรียมบุคคลให้เป็นครู ซึ่งจัดสอนในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย วิชาจิตวิทยาการศึกษา ปรัชญา ประวัติการศึกษา หลักสูตร หลักการสอน การวัดผล การบริหาร การนิเทศการศึกษา และวิชาอื่นๆ ที่ครูควรรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดความเจริญของงานสำหรับครู

4. การศึกษา หมายถึง ศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ในอดีต ซึ่งรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบสำหรับคนรุ่นใหม่

รูสโซ (Rousseau, 1973, p.18) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา คือ การปรับปรุงคนให้เหมาะกับโอกาสและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป หรืออาจกล่าวได้ว่าการศึกษาคือการนำความสามารถในตัวบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์

สรุปได้ว่า การศึกษาหมายถึง การศึกษาไม่ใช่สิ่งที่จบหรือสิ้นสุดในตัวเอง แต่การศึกษาจะต้องนำไปสนองต่อเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายบางประการ โดยเฉพาะต่อสังคมส่วนรวม นั้นหมายความว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยนำพาให้บุคคลและสังคมไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ได้ การศึกษาที่สมบูรณ์จะต้องรวมไปถึงการใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมได้จึงจะถือได้ว่าเป็นการศึกษาในความหมายที่ครบถ้วน สมดังที่พระราชกระแสที่ว่า

1.2 ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชุมชน และโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสำคัญและความจำเป็น เพราะมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ครู – อาจารย์ ตลอดจนถึงบุคลากรในท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาเยาวชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนทั้งความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติด้วย

พิสิฐ พิษณานนท์ (2540, หน้า 78) กล่าวว่าไว้ว่า การศึกษากับชุมชนจะอยู่คู่กันเสมอ มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น แหล่งชุมชนใดมีความหนาแน่นแหล่งนั้นก็จะมีโรงเรียนตั้งอยู่ โรงเรียนซึ่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะต้องคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้การศึกษาแก่ชุมชน หน้าที่รับใช้สังคมในด้านความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งจะผลิตคนออกมาตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และนักเรียนได้นำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนก็ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นรวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนเองด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนด้วย ซึ่งถือว่าโรงเรียนให้การศึกษาแก่บุคคลในชุมชนทางอ้อมนั่นเอง

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ ให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน เป็นสิ่งมีค่าของทุกคน ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน และยินดีที่จะให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ตลอดจนถึงการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

3. ทำให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครูถูกกล่าวหา หรือถูกตำหนิในสิ่งต่างๆ ที่ไม่เป็นเหตุผล

4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษา ซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้วแต่ละแห่งในชุมชนมักจะมีผู้ที่ไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังไม่ยอมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับชีวิตของชุมชน จึงต้องอาศัยความร่วมมือการนำเอาทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนมาใช้ และต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ไปใช้และเผยแพร่แก่ชุมชนได้

6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะในชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรเหล่านี้ย่อมจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้

7. ทำให้โรงเรียนเกิดความรู้และเข้าใจชุมชนดีขึ้น ทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนร่วมแก้ปัญหาโดยปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

1.3 บทบาทการส่งเสริมการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 23-24) ได้กำหนดภารกิจของโรงเรียนโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนถือปฏิบัติ และกำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและเกิดความสะดวกในการดำเนินงาน

2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน คือ บุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนและความช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่นๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง,

5. เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายได้สะดวกยิ่งขึ้น

6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

7. เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหายุ่งยากในการดำเนินงานของโรงเรียนที่อาจเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบมาจากชุมชน

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2540, หน้า 11) กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการวางแผนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนต่างๆ เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา อาทิ การใช้พื้นที่ อาคารสถานที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้บุคลากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาด้วยการช่วยประชาสัมพันธ์การศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นในพื้นที่ โดยใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่น การประชุมองค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาทิ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้าน

3. การประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้จัดกิจกรรมการศึกษา เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรในท้องถิ่นที่เข้าใจสภาพปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาชุมชน สามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นผู้ที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งยังสามารถติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่ รู้จักประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี ดังนั้นบทบาทในเรื่องการติดตามผลการจัดกิจกรรมการศึกษาของการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นเรื่องไม่ยากที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการได้ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของในชุมชน ที่จะช่วยกันดูแล พัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในท้องถิ่นของตน

5. รวบรวมสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการศึกษา งานด้านการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่มีความหลากหลายในเรื่องกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย บุคลากร และพื้นที่ในการจัด ดังนั้นจึงอาจพบว่างานการศึกษานอกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่มาก และพร้อมกันนั้นก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่บ้าง คนที่จะสามารถเข้าถึงปัญหาได้เป็นอย่างดีก็คือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหากมีการรวบรวมปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและส่งปัญหาต่อศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ก็จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า การศึกษาจะทำให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข จุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือเป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยและความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

2. ด้านการส่งเสริมศาสนา

2.1 ความหมายของศาสนา

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2540, หน้า 9) ให้ความหมายคำว่า “ศาสนา” ไว้ว่า

1. ศาสนา คือ ที่รวมแห่งความเคารพนับถืออันสูงส่งของมนุษย์
2. ศาสนา คือ ที่พึ่งทางจิตใจ ซึ่งมนุษย์ส่วนมากยอมเลือกยึดเหนี่ยวตาม

ความพอใจ และความเหมาะสมแก่เหตุแวดล้อมของตน

3. ศาสนา คือ คำสั่งสอน อันว่าด้วยศีลธรรม และอุดมคติสูงสุดในชีวิตของบุคคล รวมทั้งแนวความเชื่อถือและแนวการปฏิบัติต่าง ๆ กันตามคติของแต่ละศาสนา

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2540, หน้า 1-2) ได้กล่าวไว้ว่าตามหลักพระพุทธศาสนา ทุกคนเป็นอิสระที่จะพิจารณาและตรวจสอบคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก่อนที่จะตัดสินใจนับถือ แม้ภายหลังตัดสินใจนับถือแล้ว บุคคลก็มีอิสรภาพที่จะเลือกส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งคำสอนมาปฏิบัติได้ พระพุทธศาสนาอาจมีคำจำกัดความและคำอธิบายจากประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า (พระพุทธเจ้า คือ ท่านผู้ตรัสรู้หรือผู้รู้อย่างแจ่มแจ้ง) ซึ่งแนะนำให้ยกฐานะของมนุษย์ชาติขึ้นสู่ความบริสุทธิ์สะอาด(ด้วยศีล) ความสงบระงับ (ด้วยสมาธิ) และความเข้าใจแจ่มแจ้ง(ด้วยปัญญา)

2. พระพุทธศาสนา คือ ศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงก่อตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก และเพื่ออนุเคราะห์โลก บุคคลจากทุกสาขาความเป็นอยู่ สามารถนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติได้ตามความสามารถและความพอใจของตน

3. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการพิจารณาเหตุผลและการปฏิบัติเพื่อช่วยตัวเอง พึ่งตัวเอง และขยายความช่วยเหลือไปสู่ผู้อื่นด้วยความปรารถนาดี และความคิดช่วยให้พ้นทุกข์ (กรุณา)

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 783) ให้ความหมายของ “ศาสนา” ว่า “ลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปใน

ฝ่ายปรมาตมประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาป อันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็น หรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ”

สรุปได้ว่า ศาสนา หมายถึง สถาบันสงฆ์นับได้ว่ามีบทบาทโดดเด่นอย่างยิ่งต่อสังคม ชาวพุทธเคยภาคภูมิใจในบทบาทของวัดและพระว่า สามารถเป็นผู้นำทางด้านสติปัญญา แก่สังคมและเป็นศูนย์รวมของทุกสิ่งทุกอย่าง ในสังคมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินชีวิต ความรุ่งเรืองของผู้คนในสังคมอีกด้วย

2.2 ความสำคัญของศาสนา

พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต) (2540, หน้า 5) กล่าวว่า ศาสนาเป็นคำสั่งสอนที่มีคุณค่าสูงสุดต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม หลักคำสอนของศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้ โดยสรุปความสำคัญได้ดังนี้

1. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดความอบอุ่น ผ่อนคลายความกลัว ลดหย่อนความทุกข์โศกและเป็นเครื่องนำทางชีวิต

2. ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลในสังคมให้เข้ามาร่วมกันเป็นสังคม พิธีกรรมต่าง ๆ ในศาสนาล้วนมีจุดประสงค์ที่จะกระชับความกลมเกลียว และการทำงาน ของสมาชิกในสังคม เพื่อประโยชน์สุขแก่สังคมส่วนรวม

3. เป็นมิ่งขวัญและเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ เป็นพื้นฐานของขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาติเช่น ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นพื้นฐานความเชื่อซึ่งนำไปสู่ประเพณี ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย

4. ศาสนาเป็นมรดกอันล้ำค่าของมนุษยชาติ ศาสนาทำให้ศาสนิกชนเคารพซึ่งกันและกัน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการนับถือศาสนา

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2540, หน้า 12) สรุปว่าศาสนามีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ คือ

1. ศาสนาทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะทุกศาสนาล้วนมุ่งหวังให้ ศาสนิกชนของตนเป็นคนดี และเมื่อศาสนิกชนเป็นคนดีแล้วสังคมก็ย่อมจะปราศจากความเดือดร้อน

2. ศาสนาเป็นบ่อเกิดแห่งธรรมจรรยา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และหากบุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติตามหลักทางศีลธรรมที่ศาสนานั้น ๆ วางไว้อย่างสม่ำเสมอ สังคมมีความสุข

3. ศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะศาสนิกชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตตามแบบอย่างของพระศาสดา หรือปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา

4. ศาสนาจะช่วยให้มนุษย์ทราบว่สิ่งใดดีชั่ว ถูกผิด ตามมาตรฐานของศาสนานั้น ๆ และทราบถึงผลแห่งการกระทำนั้น ๆ เช่น คำสอนเรื่องหลักกรรมในพระพุทธศาสนา ว่าทำดีได้ดี หรือทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

5. ศาสนาเป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการ และถ่ายทอดวิทยาการ เนื่องจากจะเป็นแหล่งความรู้ของศาสตร์แขนงต่างๆ และถ่ายทอดศาสตร์เหล่านั้นไปสู่มนุษย์ในสังคม ความรู้ทางการแพทย์ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม การช่าง การดนตรี และหัตถกรรม เป็นต้น

6. ศาสนาเป็นเครื่องส่งเสริมความมั่นคงในการปกครองประเทศ เช่น พระมหากษัตริย์ไทยทรงยึดมั่นและดำเนินนโยบายในการปกครองประเทศด้วยหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ

7. ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจเมื่อปุถุชนเกิดความทุกข์ร้อนใจ กล่าวคือ เมื่อคนเราเกิดความทุกข์กายและใจก็ย่อมจะหาทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น และรูปแบบหนึ่งของการแก้ไขปัญหาคือการนำหลักธรรมทางศาสนาที่คนเคารพนับถือมาเป็นที่พึ่งทางใจ และนำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

พระสมณีก อนันตวรรังส (2540, หน้า 24-25) ได้สรุปแนวคิดของพระมหาเจิม สุวโจ ที่ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พบว่า

จุดเด่น ได้แก่ สถาบันสงฆ์ได้เคยมีบทบาทต่อชุมชนในหลายๆ ด้าน นับเป็นเวลากว่าหลายศตวรรษแม้ในสังคมชนบท ปัจจุบันวัดยังคงเป็นศูนย์กลางของชุมชนในหลายๆ ด้าน อยู่ ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ดังนี้

1. พระสงฆ์แม้ว่าจะมาจากลูกหลานชาวบ้าน แต่เนื่องจากมีวินัยเป็นของตนเอง มีวัดปฏิบัติที่ดูเข้มงวดกวัดชั้นกว่าชีวิตฆราวาส ดำรงความเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านทุกๆ ไป ท่านจะพูดอะไรชาวบ้านมักจะฟังและยอมทำตาม

2. ชีวิตพระสงฆ์เป็นชีวิตแห่งการศึกษาค้นคว้า ในอดีตวัดเป็นสถานศึกษาสำหรับกุลบุตร พระสงฆ์จึงมักได้มีโอกาสเดินทางไปหลายๆ แห่ง ได้พบได้เห็นสิ่งใหม่ๆ แปลกๆ เพิ่มประสบการณ์ให้ตนเองอยู่เสมอ ท่านจึงมักมีความรู้กว้างไกลกว่าชาวบ้าน

3. พระสงฆ์เนื่องจากความเป็นลูกหลานของชาวบ้าน ทั้งยังได้เข้ามาศึกษาทางพระพุทธศาสนาอีก พระสงฆ์จึงเข้าถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งยังเข้าใจถึงรากฐานความคิดทางประเพณี วัฒนธรรมของชาวบ้าน อันมีพระพุทธศาสนาเป็นสดมภ์หลัก

จุดเด่นของคณะสงฆ์ดังกล่าวทำให้องค์กรพัฒนาและหน่วยงานในพื้นที่มักจะขอความร่วมมือจากท่านอยู่เสมอ ในหลายกรณีก็เป็นการรบกวนและดึงท่านเข้าไปเสริมงานมากเกินไป

จุดด้อย ได้แก่ พระสงฆ์เป็นคนในชุมชนและเติบโตในชุมชน แม้จะได้มีโอกาสศึกษาหัดเหี้ยมตามสังคัม แต่ก็ยังขาดความเข้าใจ ความซับซ้อนของปัญหา ระดับโครงสร้าง ขาดการเชื่อมโยงปัญหาในระดับชุมชนกับปัญหาในระดับกว้าง ดังนี้

1. พระสงฆ์มักจะมองปัญหาทางสังคมตรงที่ความอ่อนแอทางจิตใจ ยกความสำคัญของจิตใจขึ้นจนโดดเด่น จนแทบจะไม่มองปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องรอบๆ ใจคน

2. สภาพทางการคณะสงฆ์ก็ยังไม่เอื้ออำนวยหรือเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้เข้ามา มีบทบาทในการทำงานพัฒนาอย่างเต็มที่ ประชาชนหลายกลุ่มก็ยังคิดว่าพระสงฆ์ไม่ควร มีบทบาทในงานด้านนี้

3. ชุมชนชนบทที่มีความขาดแคลนค่อนข้างมาก การที่พระสงฆ์จะระดมทุนจากท้องถิ่นเพื่องานพัฒนาจึงไม่ใช่เรื่องที่ยั่งยืน การที่จะไปหาทุนจากในเมืองก็เป็นเรื่องลำบาก สำหรับท่านอีกเช่นกัน

4. สำหรับพระนักพัฒนารุ่นใหม่ๆ แล้ว นอกจากปัญหาด้านงบประมาณแล้ว การคิดและวางแผนจะทำกิจกรรมยังเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับท่านมากเหลือเกิน หลายรูปที่มีความคิดล้ำหน้าชาวบ้าน จนชาวบ้านตามไม่ทันก็เกิดปัญหาการบริหารจัดการตามมาอีก

5. พระสงฆ์ที่ทำงานพัฒนามักจะทำไปโดยอาศัยจิตสำนึกส่วนตัว ท่านจึงมักจะเติบโตตามธรรมชาติ จึงทำให้ปัญหาด้านทายาทหรือบุคลากรช่วยงาน เพราะหวังอาศัย กระบวนการทางธรรมชาติดังกล่าวมาแล้ว

6. ความพยายามที่จะเชื่อมหลักธรรมทางศาสนาเพื่อประยุกต์ใช้กับกิจกรรมทางสังคมที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนนัก จึงทำให้พระสงฆ์รุ่นใหม่ ยังเกิดความไม่มั่นใจที่จะลงมาทำงานด้านนี้

จากการดำเนินงานในรูปแบบต่างๆ ของพระสงฆ์กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นบทบาทที่พระสงฆ์ได้ทำงานเพื่อสังคม ดังคำของพระพุทธเวที (ป.อ. ปยุตโต) (2540, หน้า 3) ซึ่งได้ปรากฏในเรื่อง สถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ณ หอประชุมพุทธมณฑลว่า สถานการณ์พระพุทธศาสนาจะต้องพลิกหน้าเป็นพัฒนาให้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีเกณฑ์ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ของพระพุทธศาสนาหลายประการ ที่แสดงให้เห็นว่าไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ เช่น สัญญาณเตือนภัยจากข่าวพระภิกษุเสียหายเนื่องจากในระยะเวลา 3-4 ปีมานี้ ข่าวเกี่ยวกับการประพฤติเสียหายของพระภิกษุมียกออกมาเรื่อยๆ โดยเฉพาะพระที่เคยมีชื่อเสียงและเป็นที่ศรัทธาของประชาชน เมื่อพระภิกษุประพฤติเสียหายก็ทำให้ประชาชนจำนวนมากผิดหวัง และเกิดวิกฤติศรัทธาต่อสถาบันสงฆ์รวมไปด้วย

บทสรุปของสถานการณ์ของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า ยังอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์และทางออกของสถาบันสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอนาคตของตัวสถาบันเองว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ตบตวนพิจารณา อนาคตข้างหน้าแม้ไม่สามารถกำหนดให้ชัดเจนลงไปได้ แต่นั่นก็ได้หมายความว่า จะไม่สามารถกระทำการสิ่งใดเพื่อให้อนาคตดีขึ้นกว่าปัจจุบัน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่

เป็นองค์กรพื้นฐานในการปกครองจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการธำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองอีกทางหนึ่ง

2.3 บทบาทการส่งเสริมศาสนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาท หน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากิจการศาสนาให้พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นที่คนไทยนับถือ เป็นรากฐานในการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมของประชาชน โดยทั้งมุ่งก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักในคุณค่าและความสามารถในการนำหลักศาสนาธรรมที่แท้จริงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีหลักแห่งศาสนาเป็นครรลองแห่งการดำเนินชีวิตอันจะนำไปสู่ความสงบสุขแห่งตน ตลอดจนสันติสุขแห่งสังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ โดยมุ่งหมายไปที่การส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรม ตระหนักในคุณค่าแห่ง นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักศาสนา ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติศาสนพิธีให้ถูกต้อง เหมาะสมตามหลักศาสนา รวมทั้งการปฏิบัติพิธีกรรมได้รับการสวดสวดดูแลมิให้ขัดต่อหลักศาสนา และศีลธรรมอันดีงาม ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสื่อมวลชนให้การสนับสนุนและร่วมมือในการเผยแผ่ศาสนาธรรมอย่างกว้างขวาง สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ โดยเน้นทั้งด้านหลักศาสนาธรรมและการฝึกการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังต้องมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมอีกด้วย

จากนิยามดังกล่าวในข้างต้น จะเห็นว่านักคิดต่าง ๆ ต่างให้นิยามของศาสนาไปตามโลกทัศน์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเมื่อเราพิจารณาคำนิยามเหล่านี้แล้ว อาจเกิดปัญหาว่า นิยามใดดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนิยามของคำว่า “ศาสนา” ย่อมถูกต้องและเหมาะสมแตกต่างกันออกไปตามหลักความเชื่อของศาสนานั้น ๆ

3. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม

3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 5-8) เสนอไว้ว่า ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า ซึ่งคนในสังคมประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออกมาซ้ำ นาน ในลักษณะที่เป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรม อันมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่คนกลุ่มนั้นสั่งสมถ่ายทอดกันมาเพื่อช่วยในการดำรงชีวิต นอกจากนั้นได้จัดหมวดหมู่ของศิลปะและวัฒนธรรม ออกเป็น 5 หมวด ดังนี้

1. หมวดขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ และศาสนา
2. หมวดภาษาและวรรณกรรม
3. หมวดศิลปกรรมและโบราณคดี
4. หมวดการเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ

5. หมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

พัทธา สายหู (2529, หน้า 24) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างลักษณะชีวิตของแต่ละกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ที่สมาชิกของกลุ่มยึดถือร่วมกันในการดำเนินชีวิตตราบเท่าที่ยังเป็นสมาชิกของกลุ่ม เช่น พูดจาภาษาสำเนียงเดียวกัน หรือเครื่องเดียวกัน กินอยู่อย่างเดียวกัน ปลูกบ้านเรือนแบบเดียวกัน ใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน มีปรัชญาและศาสนาอย่างเดียวกัน ฯลฯ

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 101) ได้อธิบายความหมายของคำว่า วัฒนธรรม (culture) ไว้ดังนี้

1. แบบอย่างพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทางสังคม และที่ถ่ายทอดกันไปทางสังคมโดยอาศัยสัญลักษณ์

2. สมฤทธิผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมถึงทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมืออุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง ศีลธรรม และศาสนา

3. อุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสมฤทธิผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ 4. ทุกสิ่งที่เรียนรู้มาจากการคมนาคมสื่อสารระหว่างกัน อันรวมทั้งภาษา ธรรมเนียม ประเพณี และสถาบันต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่าวัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิชียอยู่ วิถี แต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถี แสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจราจรและขนส่ง วิชียอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถี แสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้นอาจเริ่มมาจากเอกชนหรือคณะบุคคลทำเป็นตัวอย่าง แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลาเมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิถีใหม่ที่ใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม ดังนั้นการรักษาหรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมจึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมให้ เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

3.2 ความสำคัญของวัฒนธรรม

ณรงค์ เส็งปรีชา(2540, หน้า 60) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า ความสำคัญของวัฒนธรรมมีมาก พอสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมช่วยให้มนุษย์สะดวกสบายขึ้น ช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ และช่วยให้มนุษย์รอดพ้นจากอันตรายและเอาชนะธรรมชาติได้

2. วัฒนธรรมช่วยเหนี่ยวรั้งสมาชิกในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมมีความรู้สึกผูกพันเป็นพวกเดียวกัน

3. วัฒนธรรมเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ

4. วัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติหรือสังคมที่มีเอกภาพทางวัฒนธรรม

5. วัฒนธรรมช่วยให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองถาวร โดยเฉพาะถ้าชาตินั้นมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดี มีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ยึดมั่นในหลักขยัน ประหยัด อุตุน มีระเบียบวินัยที่ดี มีเทคโนโลยีที่มีคุณภาพในการช่วยกระทำการกิจกรรมต่างๆ สังคมนั้นก็จะเจริญรุ่งเรือง

3.3 บทบาทการส่งเสริมวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประเวศ วะสี(2540, หน้า23–27) ได้เสนอแนวทางของยุทธศาสตร์วัฒนธรรมกับการพัฒนาว่ามี 7 ประการ คือ

1. การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสังคมปฏิบัติได้ถูกต้อง กิจกรรมในเรื่องนี้ ได้แก่

1.1 มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

1.2 การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การส่งเสริมการวิจัย การสังเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร และผลการวิจัยให้เป็นปัญญาที่สูงขึ้น

1.3 การสร้างสื่อประสมต่างๆ

1.4 การประชุมสัมมนาในรูปแบบกับกลุ่มต่างๆ และควรมีการประชุมใหญ่ทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ภาค เป็นประจำทุกปี

2. สนับสนุนเวทีทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย และสำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติควรให้งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ริเริ่มโดยชุมชนท้องถิ่น

3. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง

4. ส่งเสริมองค์กรชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน

5. ปรับการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย

6. วัฒนธรรมกับการเศรษฐกิจ โดยมีการนำมิติทางวัฒนธรรมเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจ

7. กองทุนและการบริหารทางวัฒนธรรม โดยการออกกฎหมายทางวัฒนธรรม และปรับสถานะของสำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม และลดอำนาจของรัฐที่มีลักษณะเป็นอำนาจที่รวมศูนย์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการได้ ได้แก่

1. งานด้านการศึกษาวิจัย
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลวันสำคัญต่างๆ
 - 1.2 วิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ในวันสำคัญ
 - 1.3 เลือกสรรกิจกรรมตามประเพณีเนื่องในวันสำคัญมากำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุมชน
 2. งานด้านอนุรักษ์
 - 2.1 ให้อุคคลในชุมชนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมต่างๆ
 - 2.2 การจัดนิทรรศการประเพณี จัดป้ายนิเทศหรือมุมนิทรรศการ การประกวด การสาธิต การทำกิจกรรมต่างๆ และรวบรวมข้อมูลและจัดทำเป็นรูปเล่ม
 3. งานด้านการฟื้นฟู
 - 3.1 ค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หายไป
 - 3.2 การประดับธงชาติ ธงศาสนา ตามบ้านเรือนและสถานที่ต่างๆ
 - 3.3 สืบค้นขั้นตอนในพิธีการของวัฒนธรรมที่อาจขาดหายไป
 - 3.4 นำเสนอสิ่งที่สืบค้นได้
 - 3.5 จัดบันทึกรวบรวมเก็บไว้เป็นข้อมูล
 4. งานด้านการพัฒนา
 - 4.1 จัดตั้งชุมนุม ชมรม ในชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมสืบสาน ปรับปรุงและพัฒนาวัฒนธรรม
 - 4.2 ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมทั้ง 5 หมวด
 5. งานถ่ายทอด โดยการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการต่างๆ กับหน่วยงานในชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน
 6. งานส่งเสริม เช่น ส่งเสริมให้บุคลากรในชุมชนอาจเป็นครู นักเรียน เป็นผู้นำในการให้ความรู้และทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ เช่น การสาธิตพิธีกรรมต่างๆ การบรรยาย การร่วมอภิปราย การเขียนบทความ เป็นต้น
 7. งานแลกเปลี่ยนประเพณี ได้แก่ สนับสนุนให้อุคคลในชุมชนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์กับบุคคลภายนอกชุมชน
- สรุปได้ว่า ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม หมายถึง ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ชาบซึ่ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนในสังคมนั้นๆ

4. ด้านการส่งเสริมกีฬา

4.1 ความหมายของกีฬา

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 78) ได้ให้ความหมายของ กีฬา ไว้ว่า กีฬา เป็นกิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความแข็งแรงของร่างกาย หรือผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต

เกศภรณ์ กิจเจริญ (2542, หน้า 40) ได้ให้ความหมายกีฬาว่า หมายถึง กิจกรรมการเล่น กิจกรรมยามว่าง เกม หรือการแข่งขันต่างๆ ที่จะทำให้เกิดทักษะ ความชำนาญ ความแข็งแรง ความอดทน และความสง่างามของร่างกายของบุคคล

วิลาศ ศรีพ่าย (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของกีฬาว่า หมายถึง กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เล่นเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อแสดงออกซึ่งความสามารถ และความสวยงาม ด้วยการเคลื่อนไหวเวลาว่างและให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ ทั้งนี้โดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างอื่น นอกจากผลที่เกิดจากกิจกรรมในตัวของมันเท่านั้น

กิลล์ (Gill, 1986, p. 125) ได้ให้ความหมายกีฬาว่า หมายถึง เป็นสหวิทยาการในสาขาของวิทยาศาสตร์และการออกกำลังกาย เป็นการศึกษาวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสภาพการณ์กีฬาและการออกกำลังกาย

สรุปได้ว่า ความหมายของกีฬา หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ของผู้ฝึกสอนที่นำไปปฏิบัติกับนักกีฬาในขณะฝึกซ้อมและแข่งขัน เพื่อพัฒนาความสามารถของนักกีฬาให้เกิดประโยชน์ และสมรรถภาพสูง

4.2 ความสำคัญของกีฬา

การพัฒนากีฬาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมทั้งมุ่งสร้างสรรค์สังคมไทยให้เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย มีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยมีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกพื้นที่ ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นประจำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาสุขภาพกายและจิต มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย น้ำใจนักกีฬา สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม และใช้กีฬาเป็นสื่อในการลดปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด

2. นักกีฬาได้รับการพัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อความเป็นเลิศทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนทางด้านกองทุนเพื่อพัฒนาการกีฬา การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการกีฬามาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง การพัฒนากีฬาสากลและกีฬาประจำชาติที่ได้รับความนิยมเป็นกีฬาอาชีพ ตลอดจนการสร้าง พัฒนา ปรับปรุงและดูแลสถานกีฬา สถานออกกำลังกาย อุปกรณ์กีฬาและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

3. องค์การบริหารกีฬาแห่งชาติมีเอกภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการกีฬาในเชิงรุกอย่างเป็นระบบและมีธรรมาภิบาล รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการพัฒนากีฬาอย่างกว้างขวาง

4.3 บทบาทการส่งเสริมกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายในการกระจายการพัฒนากีฬาไปสู่ภูมิภาคของประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายให้มากที่สุด แต่เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด ไม่สามารถสร้างสนามกีฬาให้กับทุกท้องถิ่นได้ จึงมีแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่ จัดสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์ให้ครบทุกตำบล และจัดสร้างสนามกีฬาระดับอำเภอทุกอำเภอ นอกจากนี้ยังได้รับมอบหมายให้การกีฬาแห่งประเทศไทยดำเนินการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาแจกจ่ายให้กับศูนย์กีฬาดำบลตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสู่การพัฒนากีฬาระดับชาติให้มีศักยภาพสูงสุด และสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ จึงได้มอบหมายให้การกีฬาแห่งประเทศไทยจัดตั้งองค์กรกีฬาส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว คือ ศูนย์กีฬาอำเภอและศูนย์กีฬาดำบล เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543 เพื่อให้ทุกท้องถิ่นของประเทศจัดกิจกรรมกีฬาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการสร้างนักกีฬาช้างเผือกเพื่อเป็นกำลังสำคัญของทีมชาติไทยในอนาคตต่อไป

ภารกิจสำคัญของศูนย์กีฬาดำบล (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 1) มีดังนี้

1. ส่งเสริม ประสานงานกีฬาในส่วนภูมิภาค และให้ความร่วมมือกับองค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค
2. ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินงานการกีฬาในส่วนภูมิภาค ตามนโยบายของการกีฬาแห่งประเทศไทย
3. ดูแล บำรุงรักษา สนามกีฬาที่อยู่ในความรับผิดชอบ และจัดตั้งศูนย์อุปกรณ์กีฬา และศูนย์วิทยาศาสตร์ทางการกีฬาในส่วนภูมิภาค
4. ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการ, อำนาจการ ให้ความร่วมมือ แนะนำ ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬาตามนโยบายของชาติ
5. ร่วมมือกับองค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค ทั้งภาครัฐและเอกชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น

5.1 องค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 เทศบาลตำบล

5.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.4 เทศบาลเมือง

6. เป็นศูนย์กลางในการเก็บตัว ฝึกซ้อมของนักกีฬาทุกระดับ และจัดการแข่งขันกีฬาระดับต่างๆ รวมถึงการรองรับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ

7. เร่งรัด ติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬาขององค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาคทุกระดับ รวมถึงการปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากการกีฬาแห่งประเทศไทย

แนวทางการพัฒนาศูนย์กีฬาตำบล (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 8-9) มีดังนี้

1. จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายประจำตำบล โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย กำหนดให้มีการสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์ให้กับตำบลต่างๆ ในปีงบประมาณ 2542 สนับสนุนให้มีการจัดสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์ 1,003 แห่ง และในปีงบประมาณ 2543 ได้เตรียมแผนที่จะสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์ 1,000 แห่ง

2. ขอความร่วมมือตำบลจัดทำแผนพัฒนากีฬาของแต่ละตำบล โดยใช้งบประมาณของแต่ละตำบลในการดำเนินการจัดกิจกรรมกีฬาประเภทต่างๆ เช่น

2.1 การฝึกสอนกีฬานิตต่างๆ ในตำบล

2.2 การแข่งขันกีฬาภายในตำบล

2.3 การแข่งขันกีฬาระหว่างศูนย์กีฬาตำบล

2.4 การส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันในรายการต่างๆ

2.5 จัดให้มีการออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอภายในตำบล เช่น เดิน วิ่ง แอโรบิก เป็นต้น

3. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างตำบลและอำเภอเป็นประจำทุกปีเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และจัดให้มีการพิจารณาคัดเลือกนักกีฬาเป็นนักกีฬาดีเด่นระดับอำเภอต่อไป

4. จัดหาเอกสาร คู่มือนักกีฬา กติกา ให้กับศูนย์กีฬาตำบล เพื่อไว้เผยแพร่แนะนำการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา

5. จัดให้มีการประกวดศูนย์กีฬา ลานกีฬาเอนกประสงค์ ตลอดจนเชิญชวนให้เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น ใช้สนามกีฬาเอนกประสงค์ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

บทบาทหน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพด้วยกีฬาและการออกกำลังกายนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้ประชาชนได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายอย่างทั่วหน้าหรือมากที่สุด ประชาชนจะได้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง และสุขภาพจิตดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการในรูปแบบต่อไปนี้ เช่น

1. การเตรียมความพร้อมในเรื่องสถานที่ในการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายของแต่ละชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ด้วยการสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาสถานที่สำหรับเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายให้ทั่วทุกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

2. การเตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุและอุปกรณ์ ด้วยการสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์กีฬาต่างๆ ให้พร้อมหลากหลายชนิดกีฬา และให้มีความสะดวกในการหยิบยืมหรือการนำไปใช้

3. การเตรียมแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่องกีฬาและการออกกำลังกาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่องกีฬาและการออกกำลังกายไว้ให้บริการแก่ประชาชน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกายประเภทต่างๆ

4. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายในชุมชน เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในเรื่องสถานที่หรือสนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์กีฬา และแหล่งศึกษาค้นคว้า แล้วก็ต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกายกันอย่างทั่วหน้า ซึ่งอาจจะมีกิจกรรมส่งเสริมได้หลายรูปแบบ เช่น

4.1 การจัดฝึกอบรมหรือฝึกสอนการเล่นกีฬาให้กับเด็กและเยาวชน ให้เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกหัดเล่นกีฬาประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสมกับวัยและความพร้อมด้านอื่นๆ ของชุมชน โดยอาจจะจัดตั้งเป็นชมรมกีฬาต่างๆ

4.2 การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา เพื่อค้นหาความเป็นเลิศทางกีฬาของเด็กและเยาวชน การแข่งขันกีฬาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่คณะหรือระหว่างหมู่คณะ การแข่งขันเพื่อความสนุกสนาน บูรณาการเข้ากับกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาในวันสงกรานต์

4.3 การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เพื่อให้เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้มีโอกาสเล่นกีฬาร่วมกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และร่วมอนุรักษ์กีฬาพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

4.4 การจัดกิจกรรมออกกำลังกายให้ประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองหรือสนับสนุนอาสาสมัครให้เป็นผู้นำการออกกำลังกายในแต่ละชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้ออกกำลังกายกันมากขึ้น *

5. แต่งตั้งบุคคลรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย จำนวนบุคคลรับผิดชอบขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านบุคคลของแต่ละพื้นที่ ไม่มีข้อจำกัดว่าต้องมีจำนวนเท่าใด แต่ไม่ควรน้อยกว่า 7 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แพทย์ประจำตำบล ผู้นำชุมชน คหบดี และครูพลศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแข่งขันกีฬา พื้นบ้าน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแข่งขันกีฬา สากล มีการจัดตั้งศูนย์กีฬาประจำตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีสนามกีฬา

ประจำหมู่บ้าน มีการสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาให้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีการนำข้อมูลด้านกีฬามาใช้ในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5.1 ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 (ราชกิจจานุเบกษา, 2535, หน้า 2) ได้ให้นิยามของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “ สิ่งแวดล้อม หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น”

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2535, หน้า 106) ให้ความหมาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อาจนำไปใช้ได้ในความหมายที่เหมือนกัน กล่าวคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ล้วนเป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีความหมายเช่นเดียวกัน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2542, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “ สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่ง จะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ ”

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมศึกษาธิการ (2542, หน้า 65) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยความฉลาด และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ให้มากที่สุด และมีการใช้ที่ยาวนานที่สุด

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มิได้หมายความว่า เป็นการรักษาให้อยู่ในสภาพเดิม หรือหวงห้ามการนำทรัพยากรมาใช้ แต่มีแนวคิดว่า มนุษย์สามารถนำทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ตราบเท่าที่ไม่ได้ทำลายทรัพยากรเหล่านั้น นั่นก็คือ ต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และควรจะจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติให้มิพอใช้สำหรับอนาคต ไม่ใช่เฉพาะสำหรับวันนี้เท่านั้น

5.2 ความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2542, หน้า 50) สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่ใช่เป็นเพียงการรักษาสมดุลธรรมชาติไว้เท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญสำหรับการอยู่รอดของมวลมนุษย์อีกด้วย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้ คือ

1. เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม ถูกนำมาใช้ตลอดเวลา จนทรัพยากรบางอย่างต้องหมดสิ้นไป และหลายอย่างก็ร่อยหรอจนถึงขาดแคลน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการอนุรักษ์ ควบคู่กันไปกับการนำไปใช้ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กับความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. มีความจำเป็นต้องรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต พันธุกรรมของประชากรแต่ละชนิด และความหลากหลายของระบบนิเวศดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เมื่อถูกรบกวนก็จะมีความสามารถฟื้นฟูตัวเอง กลับคืนสมดุลได้อย่างต่อเนื่อง

3. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติบางชนิด เมื่อถูกทำลายหรือรบกวน ก็จะหมดสภาพไป ไม่สามารถฟื้นฟูสู่สภาพเดิมได้ เช่น ภูเขา เกาะ แก่ง ถ้ำ น้ำตก ฯลฯ จึงจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็น “มรดกทางธรรมชาติ” ตลอดไป

4. สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ อนุสรณ์สถาน แหล่งภาพเขียนสี ปราสาท กลุ่มอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ฯลฯ ถูกทำลายไปโดยสภาวะทางธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็น “มรดกทางวัฒนธรรม” สืบไป

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมศึกษาธิการ (2542, หน้า 60) กล่าวว่า ในการมีชีวิตร่วมอยู่ของมนุษย์ชาติ เพื่อแสวงหาการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาตินั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนั้นคือ ขีดจำกัดของทรัพยากรสมดุลของระบบนิเวศความเป็นมาของด้านวัฒนธรรมรวมถึงความต้องการของมนุษย์ในอนาคต ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “อนุรักษ์” การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีความสำคัญดังนี้คือ

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งปัจจัยสำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์และสัตว์ และระบบสนับสนุนการดำรงชีวิต เป็นการปรับปรุงป้องกันพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก การหมุนเวียนแร่ธาตุอาหารพืช ตลอดจนการให้น้ำให้สะอาด

2. เพื่อสงวนรักษาการกระจายของชาติพันธุ์ ซึ่งขึ้นกับโครงการขยายพันธุ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องการปรับปรุงการป้องกันภัยพิบัติ สัตว์เลี้ยง และจุลินทรีย์ต่างๆ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนการคุ้มครองอุตสาหกรรม นานาชาติที่ใช้ทรัพยากรที่มีชีวิตเป็นวัตถุดิบ

3. เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้พันธุ์พืชสัตว์และระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ในการยังชีพตามความเหมาะสม

4. เพื่อสงวนรักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าไว้ไปยังอนุชนรุ่นหลังรวมทั้งระบบสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้เนื่องจาก

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีความจำเป็นในการยังชีพและการพัฒนา
2. ความต้องการที่จะกำหนดวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาการอนุรักษ์ที่สำคัญ
3. สมรรถภาพของการอนุรักษ์ทั่วประเทศและระหว่างประเทศยังขาดจากการจัดการและประสานงานที่ดี
4. โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ได้ถูกทำลายอย่างมาก จากการกระทำของมนุษย์ จากการพัฒนาต่าง ๆ

5.3 บทบาทการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2535, หน้า 106) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องกระทำควบคู่ไปกับการฟื้นฟูบูรณะให้ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งควบคุมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุลทั้งในด้านระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม โดยใช้การร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเองด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ นักวิชาการ องค์การพัฒนาเอกชนและองค์กรธุรกิจ
3. ฟื้นฟู บูรณะพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์และจัดทำเครื่องหมายกันแนวเขต
4. ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบของป่าชุมชน เพื่อการอนุรักษ์พัฒนาสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของชุมชน
5. รักษาและพัฒนาขีดความสามารถในการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ
6. ส่งเสริมให้สถานพยาบาลของรัฐและเอกชน มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกวิธีและครบวงจร
7. ส่งเสริมให้มีการจัดการพื้นที่ดินเพื่อการดำเนินกิจกรรมการเกษตรที่มีปัญหา ทั้งที่ดินเค็มและดินเปรี้ยว และดินขาดอินทรีย์วัตถุ
8. ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการปรับปรุงดินด้วยวิธีการธรรมชาติ วิธีการที่เกษตรกรยอมรับและสามารถถ่ายทอด นำไปปฏิบัติได้ เช่น การส่งเสริมการปลูกพืช

แบบผสมผสานแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี และปลูกพืชตามแนวระดับในพื้นที่ลาดชัน เป็นต้น

9. ส่งเสริมการนำระบบเกษตรทางเลือกใหม่ในรูปแบบต่างๆ มาใช้ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรม และสนับสนุนทางด้านเงินทุน ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ราษฎรที่รายได้เพียงพอกับการยังชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นการลดปัญหาการละทิ้งที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์นอกภาคเกษตรกรรม ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพที่ดินที่เสื่อมโทรมให้กลับอุดมสมบูรณ์

10. จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษ และสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและแหล่งน้ำ

11. มีระบบการจัดการด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม ตั้งแต่การเก็บขน การขนส่ง และการกำจัดที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งให้มีการลดปริมาณกากของเสีย และการใช้ประโยชน์ ตลอดจนการนำกลับมาใช้ใหม่อย่างเหมาะสม

12. สร้างโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นดังต่อไปนี้

12.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผลในโครงการพัฒนาของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

12.2 ออกข้อบังคับท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกฝ่าย เพื่อให้ชุมชนมีสิทธิตามกฎหมายในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

12.3 ส่งเสริมให้องค์กรชุมชนและประชาชนดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุน หรืองบประมาณเพื่อกองทุนสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

13. จัดระบบการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรน้ำระหว่างการใช้ในกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักความจำเป็น ลำดับความสำคัญ และเป็นธรรม โดยมีองค์กรที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ

14. ปรับปรุงระบบการส่งและกระจายน้ำ เพื่อการชลประทานและอุปโภคบริโภคในชุมชน เพื่อลดการรั่วไหลของน้ำ

15. รณรงค์ เผยแพร่ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแนะนำวิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด ส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำในชุมชน

16. กำหนดและวางแผนเขตนิเวศน์ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่อย่างหลากหลายของชุมชน เพื่อให้การดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนมีส่วนสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

17. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอันเกิดจากธรรมชาติด้วยการ

17.1 พัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันและฟื้นฟูความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ด้วยการให้ความสำคัญกับการเตือนภัยและการป้องกันสาธารณภัยเบื้องต้น

17.2 สร้างระบบประสานงานในระดับพื้นที่ตามประเภทของสาธารณภัยจากธรรมชาติ ด้วยการให้ความสำคัญกับการเตือนภัยที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

17.3 กำหนดมาตรการในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันตนเอง ทั้งการใช้ข้อกฎหมายในการบังคับและการฝึกอบรมให้มีความตระหนักถึงภัยธรรมชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นผู้จัดการเรื่องการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยตั้งงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น จัดให้มีระบบการจัดการด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษ และสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ รวมทั้งสร้างโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีคณะกรรมการจากส่วนต่างๆ เพื่อร่วมกันดำเนินงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วรรณวิไล วรวิโกมิษฐ์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยสูงสุด รองลงมาคือการศึกษาสายอาชีพ ส่วนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้จะต่ำสุด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย จะเป็นไปตามธรรมชาติ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และเป็นกิจกรรมที่มีมาเป็นระยะเวลายาวนาน การจัดกิจกรรมไม่มีระบบที่ยุ่ยากกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีส่วนร่วมสูงสุด สำหรับศูนย์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมใหม่ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมากกว่า ต้องมีองค์ประกอบในการจัดตั้ง เช่น สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ซึ่งต้องมีการจัดเตรียมเป็นผลให้กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่ำสุด

ชไมพร สมบัติยานุชิต (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการดำเนินงาน วัฒนธรรมของบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ มีบทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบบทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมของบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ พบว่า บุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ที่เป็นเพศชายมีบทบาทการดำเนินงาน วัฒนธรรมสูงกว่าบุคลากรเพศหญิง ส่วนบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ที่ทำงานใน สถาบันในระดับมัธยมศึกษา และบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีบทบาทการ ดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมไม่แตกต่างจากบุคลากรที่มีอยู่ต่ำกว่า 45 ปี วุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี และประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป สำหรับปัญหาที่มีผลต่อบทบาทการ ดำเนินงานวัฒนธรรมของบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ ที่สำคัญคือบุคลากรมี ข้อจำกัดด้านเวลา โดยภารกิจในงานประจำปีมาก ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดความ ร่วมมือสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะที่จะช่วย ยกระดับบทบาทการดำเนินงานวัฒนธรรมบุคลากรศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ ที่สำคัญคือ ควรเพิ่มบุคลากรที่รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน

น้ำทิพย์ ประทุมเวียง (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและข้าราชการที่ เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ค่าเฉลี่ย 3.09 ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านส่งเสริมศาสนาและ วัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมประเพณีเข้าพรรษา งานวันสงกรานต์ ค่าเฉลี่ย 3.52 รองลงมาคือ ส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่น เช่น การรณรงค์การเข้าศึกษาต่อทั้งในและนอกระบบ โรงเรียน ค่าเฉลี่ย 3.15 และน้อยที่สุด คือการส่งเสริมการพัฒนาของผู้สูงอายุ เช่น การจัด กิจกรรมให้ประชาชนได้เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 2.85

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศักยภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษา แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 170 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่รับรู้เข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา การศึกษาในท้องถิ่นและสามารถระบุแหล่งของปัญหาส่วนใหญ่แล้วมาจากผู้ปกครองยากจน รองลงมาโรงเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยัง ไม่ได้แสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา แต่สิ่งที่ทำ ได้ในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์ให้เยาวชนอายุระหว่าง 3-4 ปีมีโอกาสเข้าเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาการติดตามข่าวสารการศึกษาจากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ และ ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้เห็นความสำคัญของการศึกษา และจากการสัมภาษณ์องค์การ

บริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่สามารถทำได้ขณะนี้คือ การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

กฤษฎา ชุ่มชื่นดี (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การหาความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบัวทองจังหวัดนนทบุรี พบว่า ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบัวทอง ส่วนมากจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความเข้าใจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่การศึกษาระดับต่ำเมื่อได้เป็นคณะกรรมการบริหารแล้ว ไม่สามารถที่จะศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องและระเบียบในการปฏิบัติงานของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ทำให้ไม่เข้าใจวิธีการบริหารงานต้องอาศัยข้าราชการหรือพนักงานแนะนำจะมีความรู้บ้างเฉพาะเท่าที่ได้รับการอบรมหรือจากคำชี้แจงของข้าราชการ สำหรับกรรมการบริหารที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเคยผ่านงานของราชการมาแล้ว พอจะเข้าใจวิธีการบริหารงานหรือเข้าใจแต่ไม่ชัดเจน จึงไม่กล้าที่จะบริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด สำหรับในส่วนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า กิจกรรมหรือโครงการส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน ซ่อมถนน สร้างคูน้ำ สร้างศาลา อาคารเอนกประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทอาคารเอนกประสงค์ องค์การบริหารส่วนตำบล สร้างขึ้นมาโดยมีเป้าหมายแน่ชัดว่าเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เท่าที่พบปล่อยว่างยังไม่ได้ ทำกิจกรรมต่อเนื่องจากโครงการดังกล่าว สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่จะสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเอง เช่น ฝึกอาชีพ ส่งเสริมอาชีพเดิมให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ไม่พบ

อัทธพร สาระทับ (2542, บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือการประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน รองลงมาคือการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และการกำหนดแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนตามลำดับอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การให้คำปรึกษาและให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

มานพ อุบลทิพย์ (2549, บทคัดย่อ) การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนสน

นิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 372 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านพัฒนาการสาธารณสุขพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านพัฒนาสังคม และด้านพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของประชาชน พบว่า ประชาชนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์ริส (Harris, 1969, p.574) ได้ศึกษา เรื่อง ประมวลผลงานวิจัยสรุปให้ความหมายว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่ได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งสามารถใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุมของส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่

ไบรอัน (Brian, 1985, p. 24) ได้ทำการวิจัยในลอสแอนเจลิส เพื่อทดสอบว่าบริการที่จัดหาโดยหน่วยการปกครองท้องถิ่นส่งผลกระทบต่อการประเมินการให้บริการหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลด้านปัจจัยบุคคลจากสำมะโนประชากร การบริการอื่นๆ เพื่อนำมาใช้กับตัวแบบในการประเมินทางด้านลักษณะของบริการ ลักษณะของผู้ให้บริการ ลักษณะของแต่ละบริเวณและลักษณะของปัจเจกบุคคล เกณฑ์การประเมินด้านอัตวิสัย (subjective evaluation scales) สร้างขึ้นจากการสำรวจสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการทางด้านตำรวจ การกำจัดขยะและบริการอื่น ๆ ส่วนเกณฑ์การประเมินด้านวัตถุวิสัย (objective service characteristics) พิจารณาจากจำนวนตัวเลข เช่น อัตราการปราบปรามของตำรวจ อัตราของทรัพย์สินที่ได้กลับคืน ค่าใช้จ่ายต่อหัวและอัตราของการเกิดอาชญากรรม แต่ตัวเลขดังกล่าวไม่ค่อยมีความสำคัญพอที่จะบ่งบอกได้ว่าลักษณะของบริการนั้น ส่งผลกระทบต่อการประเมินการให้บริการ และในขณะที่เดียวกันการประเมินทางด้านอัตวิสัยก็มีข้อจำกัด เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของบริการนั้นน้อย เพราะจากการวิจัยทางสาธารณะ มติพบว่า

ประชาชนมีความรู้น้อยในเรื่องเกี่ยวกับรัฐบาล และกิจกรรมของรัฐ อย่างไรก็ตามประชาชนจึงเต็มใจที่จะประเมินการให้บริการที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดหา แม้ว่าเขาจะขาดแคลนข้อมูลข่าวสารจึงอาจทำให้การประเมินการให้บริการไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพของบริการที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอจะสรุปได้ว่าระดับการรับรู้การปฏิบัติงานในการกิจด้านต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันไปในหลายๆ ประเด็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าระดับการรับรู้การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542) ของประชาชนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับใด และมีความต่างกันหรือไม่

